

Εθνικό προσκλητήριο για επενδύσεις!

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

- Οι προοπτικές της χώρας μας για ισχυρή ανάπτυξη έχουν βελτιωθεί σημαντικά. Το επιχειρηματικό κλίμα έχει επανέλθει σε προ κρίσης επίπεδα ενώ οι προσδοκίες των νοικοκυριών ξαναβρίσκονται στο 2000, όταν η Ελλάδα έμπαινε στο ευρώ. Μεγάλη, επίσης, είναι και η εμπιστοσύνη των αγορών στην οικονομική πολιτική που ασκείται και στις συνακόλουθες προοπτικές της ελληνικής οικονομίας, όπως αντανακλάται στη σημαντική μείωση των αποδόσεων των ελληνικών ομολόγων και τη συσσώρευση πληθώρας επενδύσεων προς αδειοδότηση, ή της κατάθεσης νέων επενδυτικών προτάσεων προς αξιολόγηση. Η μείωση της φορολογικής επιβάρυνσης των επιχειρήσεων και η ταχεία επίλυση του χρονίζοντος προβλήματος των δανείων σε καθυστέρηση στις τράπεζες, όλα δημιουργούν τις κατάλληλες προϋποθέσεις για τη σημαντική βελτίωση του επενδυτικού κλίματος στο άμεσο μέλλον. Η πολιτεία δίνει πλέον μεγάλη σημασία στην ιδιωτική επενδυτική δραστηριότητα, με έργα και όχι λόγια, και με πολιτικές διευκόλυνσης και προσέλκυσης επενδύσεων, σε ένα αναβαθμισμένο θεσμικό περιβάλλον. Δίνει έμφαση σε μειώσεις του φορολογικού βάρους των επιχειρήσεων και της εργασίας, καθώς και σε μια πιο ευέλικτη αγορά εργασίας. Στις προτεραιότητες περιλαμβάνεται και ένα πιο αποτελεσματικό σύστημα επαγγελματικής κατάρτισης και διασύνδεσης της αγοράς εργασίας με το εκπαιδευτικό σύστημα για την ανάπτυξη δεξιοτήτων σε υψηλή ζήτηση, ή δεξιοτήτων των τεχνολογιών του μέλλοντος.

Παρά την έμφαση, όμως, που δίνεται στην ισχυρή ανάπτυξη, με πληθώρα φορολογικών και λειτουργικών ρυθμίσεων, που δημιουργούν ένα φιλικό προς την επιχειρηματικότητα περιβάλλον, δεν λαμβάνεται επαρκώς υπόψη ότι οι επενδύσεις στην Ελλάδα είναι σήμερα, ποσοτικά και ποιοτικά, κατώτερες των περιστάσεων (διαγράμματα στην 1^η και 2^η σελίδα). Δυστυχώς γίνονται λίγες επενδύσεις και με χαμηλή επίπτωση στο ρυθμό μεγέθυνσης της οικονομίας. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να γίνουν όχι μόνο περισσότερες επενδύσεις, αλλά και επενδύσεις με ισχυρότερο αποτύπωμα στην παραγωγικότητα της οικονομίας.

Στο σημερινό δελτίο επιχειρείται μια χαρτογράφηση του θέματος «επενδύσεις», στοιχειοθετώντας τη σχετική ανεπάρκεια των επενδύσεων κατά είδος και κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας, και ως εκ τούτου, την ανάγκη διαρθρωτικών παρεμβάσεων που θα αυξάνουν την κερδοφορία των επενδύσεων και λήψης εξειδικευμένων μέτρων που να αντιμετωπίζουν το έλλειμμα επενδύσεων σε συγκεκριμένους τομείς. Οι επενδύσεις στην Ελλάδα, γύρω στα €21 δισ., δεν επαρκούν για την αναπλήρωση του κεφαλαιακού εξοπλισμού που φθείρεται (αποσβέσεις €30 δισ. περίπου, εκ των οποίων €9 δισ. σε κατοικίες). Ακόμη και χωρίς τις κατοικίες, οι επενδύσεις οριακά αντισταθμίζουν τις αποσβέσεις, με αποτέλεσμα οι καθαρές επενδύσεις να είναι μηδενικές. Συνεπώς, την επενδυτική άπνοια που επικρατεί σήμερα πρέπει να διαδεχθεί γρήγορα ένα κύμα επενδύσεων για να αρχίσει να αυξάνει το καθαρό απόθεμα κεφαλαίου, και να βελτιωθεί έτσι το βιοτικό επίπεδο του πληθυσμού, που εξαρτάται από την αύξηση του κεφαλαιακού εξοπλισμού με τον οποίο δουλεύουν οι εργαζόμενοι. Σημειώνεται ότι η αύξηση των καθαρών επενδύσεων συσχετίζεται με την εισαγωγή τεχνολογικών νεωτερισμών και βελτιώσεων, που επηρεάζουν καθοριστικά το πόσο αποτελεσματικά και πόσο εντατικά συνδυάζονται οι κλασικοί συντελεστές της παραγωγής, το κεφάλαιο και η εργασία.

Μπορεί οι καθαρές επενδύσεις στο σύνολο της οικονομίας χωρίς τις κατοικίες να είναι μηδενικές, αλλά υπάρχουν κλάδοι, κυρίως η μεταποίηση, όπου οι καθαρές επενδύσεις είναι θετικές. Αυτό σημαίνει ότι οι επενδύσεις στη μεταποίηση θα φέρουν γρηγορότερα αύξηση της παραγωγικότητας και των εισοδημάτων, και ως εκ τούτου θα πρέπει η ενίσχυση τους να αποτελέσει προτεραιότητα για την οικονομική πολιτική. Αντιθέτως, αρνητικές είναι οι καθαρές επενδύσεις στους σημαντικούς κλάδους των μεταφορών, του

Τεράστιες οι ανάγκες για επενδύσεις στη χώρα...

(Μέσος όρος 2014 – 2017, € εκατ., τρέχουσες τιμές)	Ακαθάριστες επενδύσεις	Αποσβέσεις	Καθαρές επενδύσεις
Σύνολο	21.410,5	30.592,4	-9.181,9
Γεωργία	1.313,7	1.455,9	-142,2
Ορυχεία, λατομεία	158,9	132,9	26,0
Μεταποίηση	2.777,2	1.973,0	804,2
Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος και Φ/Α	479,3	536,2	-56,9
Παροχή νερού	202,1	218,5	-16,4
Κατασκευές	620,1	554,9	65,3
Εμπόριο	1.491,1	1.599,1	-108,0
Μεταφορά και αποθήκευση	2.318,1	3.711,1	-1.393,0
Ξενοδοχεία, εστιατόρια	558,9	704,7	-145,8
Ενημέρωση και επικοινωνία	824,5	1.473,7	-649,2
Τράπεζες, ασφάλειες	1.010,4	516,9	493,5
Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	1.414,7	9.384,3	-7.969,6
Επιστημονικά και τεχνικά επαγγέλματα	602,6	676,3	-73,7
Διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες	293,9	633,6	-339,8
Δημόσια Διοίκηση	5.196,3	4.627,4	568,9
Εκπαίδευση	1.006,9	1.132,1	-125,2
Υγεία	513,8	489,7	24,2
Τέχνες, διασκέδαση	216,8	294,6	-77,8
Λοιπές υπηρεσίες	411,3	477,8	-66,5

Καθαρές επενδύσεις κατά κλάδο, μέσος όρος 2014 - 2017
(Eurostat, 2017)

Τομέας Μακροοικονομικής Ανάλυσης και Ευρωπαϊκής Πολιτικής

Μιχάλης Μασουράκης
Chief Economist

E: mmassourakis@sev.org.gr
T: +30 211 500 6104

Θανάσης Πρίντσιπας
Associate Advisor

E: printsipas@sev.org.gr
T: +30 211 500 6176

Οι απόψεις στην παρούσα έκθεση είναι των συγγραφέων και όχι απαραίτητα του ΣΕΒ. Ο ΣΕΒ δεν φέρει καμία ευθύνη για την ακρίβεια ή την πληρότητα των πληροφοριών που περιλαμβάνει η έκθεση.

Με την ευγενική χορηγία:

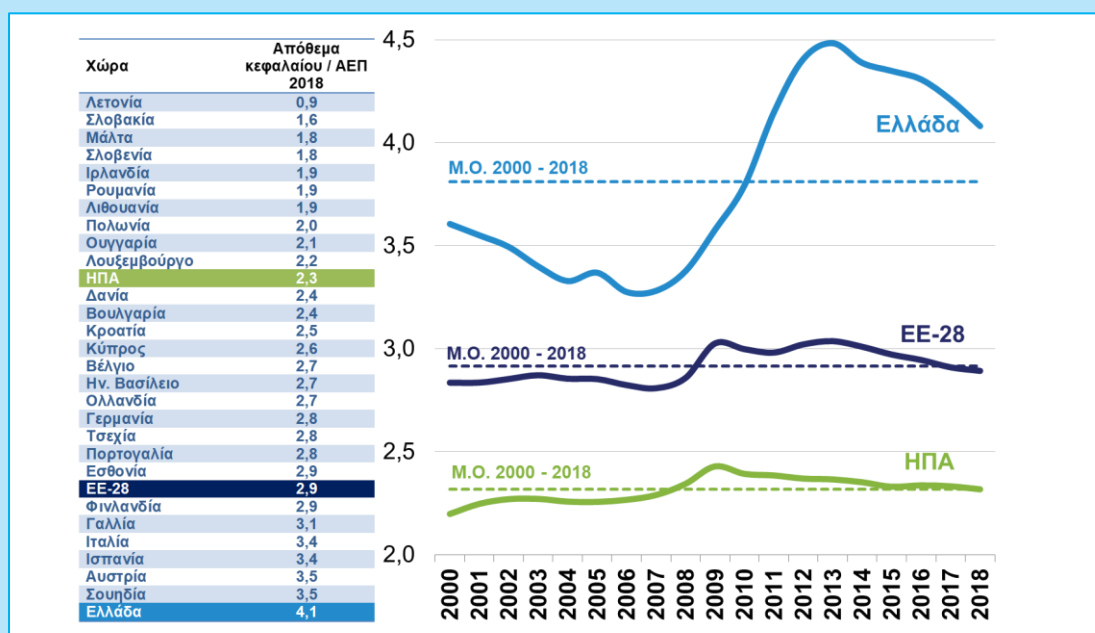

τουρισμού (και στα ξενοδοχεία και στην εστίαση), του εμπορίου, της ενημέρωσης και επικοινωνίας, και της εκπαίδευσης, ενώ οριακά θετικές είναι στην υγεία. Οι ακαθάριστες επενδύσεις σε μηχανολογικό εξοπλισμό και τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών (hardware H/Y, τηλεπικοινωνίες, κεραίες, κλπ.) ήδη αυξάνουν με ταχύτερους ρυθμούς απ' ό,τι οι κατασκευές, ο μεταφορικός εξοπλισμός και τα προϊόντα πνευματικής ιδιοκτησίας (software H/Y, έρευνα και ανάπτυξη, δικαιώματα χρήσης τεχνολογιών, κλπ.). Αυτό αντανακλά την ταχύτερη επέκταση της μεταποίησης που επωφελείται και από την αύξηση των εξαγωγών. Διαφαίνεται, επίσης, μια τάση οι ελληνικές επιχειρήσεις να επενδύουν σε έτοιμες λύσεις πληροφορικής και όχι να αναπτύσσουν κατά κανόνα λύσεις in-house, και να επενδύουν σε hardware και όχι σε software. Τέλος, οι επενδύσεις σε κατοικίες ανέρχονται σήμερα σε €1,3 δισ. ή 0,7% του ΑΕΠ, ή 6% του συνόλου των επενδύσεων, όταν ο μέσος όρος στην ΕΕ-28 είναι 5% του ΑΕΠ ή 25% του συνόλου των επενδύσεων (με 30% στη Γερμανία, όσο ήταν δηλαδή και στην Ελλάδα προ κρίσης)! Συνεπώς, η έμφαση που δίδει η οικονομική πολιτική και στην ανάκαμψη της οικοδομής είναι μάλλον προς τη σωστή κατεύθυνση.

Όλα αυτά αναδεικνύουν την αξία των διαρθρωτικών αλλαγών που ενισχύουν τον μετασχηματισμό της ελληνικής οικονομίας και βιομηχανίας προς εξωστρεφείς δραστηριότητες υψηλής παραγωγικότητας. Πέραν, όμως, των επιμέρους μέτρων, που βελτιώνουν το επίπεδο ανταγωνιστικής επιχειρηματικής λειτουργίας στην Ελλάδα, απαιτούνται και πολιτικές για την μεγέθυνση των ελληνικών επιχειρήσεων. Επιχειρήσεις που λειτουργούν με χαμηλή παραγωγικότητα, διαθέτοντας χαμηλό τεχνολογικό αποτύπωμα, κ.ο.κ. καταφεύγουν, συνήθως, στη φοροδιαφυγή και σε πρακτικές αδήλωτης, και πολλές φορές υποαμοιβόμενης εργασίας, για να επιβιώσουν. Αυτό, όμως, προκαλεί αθέμιτο ανταγωνισμό στις νόμιμες επιχειρήσεις, που εμποδίζονται να αυξήσουν τα μερίδια αγοράς τους, παραμένοντας μικρές. Περιορίζεται, έτσι, και η επενδυτική τους δραστηριότητα, σε έναν φαύλο κύκλο που καθλώνει την οικονομία σε χαμηλά επίπεδα παραγωγικότητας και εξαγωγών. Απαιτούνται, συνεπώς, πολιτικές και για την αύξηση του μέσου μεγέθους των επιχειρήσεων (πάταξη φοροδιαφυγής, εξαγορές και συγχωνεύσεις, πτωχευτικό δίκαιο, κ.ο.κ.). Επίσης, κορυφαία προτεραιότητα της οικονομικής πολιτικής πρέπει να παραμείνει η προσέλκυση ξένων επενδύσεων στη χώρα, όχι μόνο για εξαγορές υφιστάμενων επιχειρήσεων που αντιμετωπίζουν προβλήματα υπερχρέωσης ή τεχνολογική υστέρηση, ή που δραστηριοποιούνται μόνο στον τουρισμό ή στον χρηματοοικονομικό τομέα, αλλά και για την εγκατάσταση νέων παραγωγικών δραστηριοτήτων, εκ μέρους μεγάλων διεθνών ανταγωνιστικών επιχειρήσεων στην παγκόσμια οικονομία. Οι τελευταίες μπορούν να συμβάλουν στην υγιή ανάπτυξη των μικρών ελληνικών επιχειρήσεων, καθώς έτσι εντάσσονται σε διεθνείς αλυσίδες αξίας μέσω των διασυνδέσεων των μεγάλων αυτών παικτών στις διεθνείς αγορές, και αρχίζουν να βελτιώνουν τη λειτουργία τους.

- Ανάκαμψη σημείωσε ο κύκλος εργασιών στη μεταποίηση πλην πετρελαιοειδών τον Ιούλιο του 2019 (+3,5%), έπειτα από οριακή κάμψη τον προηγούμενο μήνα (-0,6%), ενώ κατά το διάστημα Ιαν – Ιουλ 2019 καταγράφεται άνοδος +4,3% (επιπλέον αύξησης +4,6%). Οι πωλήσεις στην εγχώρια αγορά, όσο και οι εξαγωγές, αν και εξακολουθούν να κινούνται σε θετικό έδαφος, παρουσιάζουν μικρή επιβράδυνση από τις αρχές του 2019, ακολουθώντας τη σχετική κάμψη των προσδοκιών στη βιομηχανία, ωστόσο οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για τον ρυθμό αύξησης της παραγωγής και των νέων παραγγελιών βελτιώνονται, δημιουργώντας προσδοκίες για ανάκτηση της δυναμικής της μεταποιητικής παραγωγής και των πωλήσεων το επόμενο διάστημα. Παράλληλα, ο τουρισμός συνεχίζει να επιδεικνύει αξιοσημείωτες επιδόσεις το 2019, με τις εισπράξεις να εμφανίζουν άνοδο +13,6% κατά το διάστημα Ιαν – Ιουλ 2019, αντισταθμίζοντας την αύξηση του ελλείμματος στο εμπορικό ισοζύγιο (+€1,05 δισ. κατά το διάστημα Ιαν – Ιουλ 2019). Ταυτόχρονα, το ποσοστό ανεργίας μειώθηκε σε 16,9% το 2^ο τρίμηνο του 2019, ενώ υπολογίζεται ότι σε κάθε κενή θέση εργασίας αντιστοιχούν 56 περίπου άνεργοι.

Χαμηλή η παραγωγικότητα των ελληνικών επενδύσεων διαχρονικά...

Λόγος καθαρού αποθέματος κεφαλαίου προς ΑΕΠ
(AMECO, 2018)

Ανεπάρκεια επενδύσεων κατ' είδος και κατά κλάδο

Τώρα που βελτιώνεται το πλαίσιο λειτουργίας των επιχειρήσεων και διευκολύνεται η ανάληψη επενδυτικών πρωτοβουλιών, δεν χωρεί αμφιβολία ότι η οικονομική δραστηριότητα θα αυξηθεί. Το διακύβευμα που τίθεται είναι κατά πόσον και πόσο σύντομα η επενδυτική άπνοια θα μετατραπεί σε επενδυτικό τσουνάμι. Οι καταλύτες ήδη δρομολογούνται. Υπάρχουν, όμως, και αντικειμενικοί περιορισμοί μακροχρόνιου χαρακτήρα, η αντιμετώπιση των οποίων θα παίξει καθοριστικό ρόλο.

Ο ΣΕΒ είναι υπέρ των ιδιωτικών κερδοφόρων επενδύσεων που φέρνει η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας, με σεβασμό στο περιβάλλον και την κοινωνική δικαιοσύνη, υπέρ των δημοσίων επενδύσεων σε οικονομικές και κοινωνικές υποδομές, χωρίς αδιαφάνεια και σπατάλη στην κατανομή των πόρων, και, τέλος, υπέρ των επενδύσεων με σύμπραξη δημοσίου και ιδιωτικού τομέα για έργα που θεωρείται θεμιτό να τιμολογείται η χρήση των υπηρεσιών που παρέχονται, ώστε να χρηματοδοτείται το έργο απευθείας από τους χρήστες.

Ο ΣΕΒ είναι υπέρ των ιδιωτικών κερδοφόρων επενδύσεων που φέρνει η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας, με σεβασμό στο περιβάλλον και την κοινωνική δικαιοσύνη, υπέρ των δημοσίων επενδύσεων σε οικονομικές και κοινωνικές

υποδομές, χωρίς αδιαφάνεια και σπατάλη στην κατανομή των πόρων, και, τέλος, υπέρ των επενδύσεων με σύμπραξη δημοσίου και ιδιωτικού τομέα για έργα που θεωρείται θεμιτό να τιμολογείται η χρήση των υπηρεσιών που παρέχονται, ώστε να χρηματοδοτείται το έργο απευθείας από τους χρήστες. Ο ΣΕΒ έχει, επίσης, επανειλημμένα σταθεί απέναντι σε όσους δαιμονοποιούν την ιδιωτική οικονομική δραστηριότητα προς ίδιον όφελος. Τύχη αγαθή, έφθασε, λοιπόν, το πλήρωμα του χρόνου, και έχουν αρχίσει να αποκαθίστανται και στην Ελλάδα τα αυτονόητα που ισχύουν στις υπόλοιπες προηγμένες χώρες, όσον αφορά στις έννοιες επιχειρηματικότητα, κερδοφορία, εξωστρέφεια, ανταγωνιστικότητα, επενδύσεις, κ.ο.κ.

Συνολικά, το μείγμα πολιτικής αλλάζει προς τη σωστή κατεύθυνση έτσι ώστε να εδραιωθεί η ανάκαμψη, και η χώρα να εισέλθει σε περίοδο ενισχυμένης επενδυτικής δραστηριότητας, ώστε να αυξηθεί η απασχόληση και τα εισοδήματα. Το μόνο, ίσως, θέμα που τίθεται αφορά στην ταχύτητα προσαρμογής της οικονομίας στο νέο ανταγωνιστικό επιχειρηματικό πλαίσιο λειτουργίας, που με τη σειρά του είναι ζήτημα επάρκειας των μέτρων. Μπορεί οι δημοσιονομικοί στόχοι να μην αφήνουν πολλά περιθώρια για μεγαλύτερες φοροελαφρύνσεις σε μια περίοδο που οι δαπάνες, για καταναλωτικούς σκοπούς, έχουν ανοδική τάση. Αυτό συμβαίνει καθώς υπάρχει ζήτημα αποκατάστασης κάποιων αδικιών, στα χρόνια των Μνημονίων, και ενδεχομένως υλοποίησης πιθανών δικαστικών αποφάσεων σε προσφυγές συνταξιούχων που θα επιβαρύνουν μελλοντικούς προϋπολογισμούς. Παράλληλα, ο προϋπολογισμός δεν έχει επωφεληθεί από το αναμενόμενο νοικοκύρεμα στις δαπάνες, που συνδέεται καθοριστικά και με τον ψηφιακό μετασχηματισμό της δημόσιας διοίκησης, που είναι τεχνικά δύσκολο να έχει άμεσα αποτελέσματα. Και σε κάθε περίπτωση, υπάρχουν αντικειμενικά όρια στη μείωση των φόρων που τίθενται από τις δημογραφικές εξελίξεις. Η γήρανση του πληθυσμού συνεπάγεται υψηλές δαπάνες συντάξεων, υγείας και μακροχρόνιας ιατρονοσηλευτικής φροντίδας, ενώ η αποτελεσματική συμμετοχή του πληθυσμού εργάσιμης ηλικίας στο εργατικό δυναμικό, απαιτεί υψηλές δαπάνες

Δ01: Καθαρό απόθεμα κεφαλαίου και επενδύσεις
(AMECO, Eurostat 2018)

(€ εκατ., τιμές 2010)	Καθαρό απόθεμα κεφαλαίου	Ακαθάριστες επενδύσεις	Αποσβέσεις	Ακαθάριστες επενδύσεις σε κατοικίες	Αποσβέσεις στην αγορά ακινήτων	Σύνολο καθαρών επενδύσεων	Καθαρές επενδύσεις σε κατοικίες	Ακαθάριστες επενδύσεις πλην κατοικιών	Καθαρές επενδύσεις πλην κατοικιών	Ποσοστό καθαρής εθνικής αποταμίευσης	ΑΕΠ
2000	684,7	40,6	24,1	15,1	10,0	16,5	5,2	25,5	11,3	2,7%	189,9
2001	702,1	42,8	25,6	14,0	10,1	17,2	3,9	28,8	13,3	2,0%	197,7
2002	718,0	42,6	27,0	14,6	10,2	15,7	4,4	28,0	11,2	1,3%	205,5
2003	739,1	49,1	28,3	17,4	10,4	20,8	7,0	31,7	13,8	2,3%	217,4
2004	760,2	50,5	29,7	20,3	10,7	20,8	9,6	30,2	11,2	2,8%	228,4
2005	774,1	44,5	31,0	18,4	11,0	13,5	7,5	26,1	6,1	-2,1%	229,8
2006	795,2	53,2	32,5	21,7	11,3	20,6	10,4	31,5	10,2	-0,5%	242,8
2007	822,6	61,6	34,6	24,8	11,7	27,0	13,1	36,8	14,0	-3,5%	250,7
2008	843,7	57,2	36,5	18,9	12,1	20,7	6,8	38,3	13,9	-7,8%	249,9
2009	855,4	49,2	37,9	15,2	12,3	11,3	2,9	34,0	8,4	-12,3%	239,1
2010	857,2	39,7	37,9	11,2	11,8	1,8	-0,6	28,5	2,4	-13,7%	226,0
2011	851,9	31,6	36,6	9,6	11,0	-5,0	-1,5	22,0	-3,6	-16,6%	205,4
2012	839,0	24,2	36,5	5,9	10,6	-12,3	-4,7	18,2	-7,6	-13,4%	190,4
2013	825,9	22,1	34,3	4,1	10,7	-12,1	-6,6	18,0	-5,6	-12,3%	184,2
2014	814,2	21,1	31,9	1,9	10,2	-10,9	-8,3	19,2	-2,6	-9,8%	185,6
2015	803,5	21,2	31,2	1,4	9,9	-10,0	-8,5	19,8	-1,6	-9,1%	184,8
2016	794,3	22,2	30,7	1,2	9,6	-8,4	-8,3	21,0	-0,1	-8,1%	184,4
2017	787,9	24,3	30,1	1,2	9,3	-5,8	-8,1	23,1	2,3	-5,9%	187,2
2018	778,6	21,3	30,5	1,4	9,0*	-9,2	-7,6	19,9	-1,6	-4,4%	190,8

* Εκτίμηση ΣΕΒ.

εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης, πολλές φορές σε νέες δεξιότητες λόγω των ταχέων τεχνολογικών εξελίξεων καθώς και κοινωνικές δαπάνες στήριξης της οικογένειας στο βαθμό που θα αυξηθεί η συμμετοχή των γυναικών στο εργατικό δυναμικό.

Σημειώνεται ότι η ανάπτυξη μιας οικονομίας είναι συνάρτηση των κλασικών συντελεστών της παραγωγής, του κεφαλαίου και της εργασίας, καθώς και την λεγόμενη συνολική παραγωγικότητα των συντελεστών της παραγωγής, που αντανάκλα το πόσο αποτελεσματικά και εντατικά συνδυάζονται οι συντελεστές της παραγωγής, που με την σειρά του είναι το αποτέλεσμα εισαγωγής τεχνολογικών νεωτερισμών και βελτιώσεων. Επειδή ο ρυθμός αύξησης των καθαρών επενδύσεων συσχετίζεται με τον ρυθμό αύξησης της συνολικής παραγωγικότητας

των συντελεστών της παραγωγής, μία ανάλυση των μεταβολών στο κεφαλαιακό απόθεμα (συσσώρευση κεφαλαίου μέσω καθαρών επενδύσεων) είναι κομβικής σημασίας για την ικανότητα μιας οικονομίας να ενσωματώνει νέες τεχνολογίες και να επιτυγχάνει υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης.

Οι επενδύσεις που γίνονται σήμερα στην Ελλάδα είναι ανεπαρκείς, μιας και δεν καλύπτουν ούτε καν τις ανάγκες συντήρησης του κεφαλαιακού εξοπλισμού της χώρας (Δ01). Ο βασικός παράγοντας που καθλώνει την επίπτωση των επενδύσεων στην οικονομία είναι, το μη φιλικό προς τις επενδύσεις θεσμικό πλαίσιο (καθυστερήσεις στην αδειοδότηση, εγκατάσταση, απονομή δικαιοσύνης, κ.ο.κ., στρεβλώσεις του ανταγωνισμού στις αγορές, και ιδίως στην αγορά εργασίας, κλπ.), που καθιστά τις επενδύσεις ασύμφορες, οδηγώντας σε ανεπαρκές

(€ εκατ., τρέχουσες τιμές)	Ακαθάριστες επενδύσεις	Αποσβέσεις	Καθαρές επενδύσεις
Σύνολο	23.243,0	29.460,8	-6.217,8
Γεωργία	1.422,4	1.433,3	-10,9
Ορυχεία, λατομεία	104,7	136,4	-31,7
Μεταποίηση	2.866,3	1.986,1	880,2
Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος και Φ/Α	362,2	524,1	-161,9
Παροχή νερού	141,2	210,4	-69,2
Κατασκευές	633,0	531,1	101,9
Εμπόριο	1.623,2	1.611,1	12,1
Μεταφορά και αποθήκευση	3.275,7	3.554,5	-278,8
Ξενοδοχεία, εστιατόρια	572,3	690,9	-118,6
Ενημέρωση και επικοινωνία	843,0	1.324,1	-481,1
Τράπεζες, ασφάλειες	1.060,9	566,5	494,4
Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	1.123,6	8.776,7	-7.653,1
Επιστημονικά και τεχνικά επαγγέλματα	621,4	645,6	-24,2
Διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες	297,4	557,0	-259,6
Δημόσια Διοίκηση	6.241,4	4.586,3	1.655,1
Εκπαίδευση	851,6	1.083,6	-232,0
Υγεία	525,6	501,8	23,8
Τέχνες, διασκέδαση	175,2	279,1	-103,9
Λοιπές υπηρεσίες	501,8	462,2	39,6

Δ02: Καθαρές επενδύσεις κατά κλάδο 2017

(Eurostat, 2017)

επίπεδο επενδύσεων. Συνεπώς, το καθαρό απόθεμα κεφαλαίου (μετά από αποσβέσεις) συνεχίζει να μειώνεται, εμποδίζοντας την βελτίωση του βιοτικού επιπέδου του πληθυσμού, που εξαρτάται από το επίπεδο του κεφαλαιακού εξοπλισμού, με το οποίο δουλεύει ο κάθε εργαζόμενος. Εάν εξαιρεθούν, βεβαίως, οι καθαρές επενδύσεις σε κατοικίες, που είναι βαθιά αρνητικές λόγω των υπερβολών του παρελθόντος (μεγάλες αποσβέσεις), τότε οι καθαρές επενδύσεις είναι grosso modo μηδενικές. Είναι, δηλαδή, ως εάν η βελτίωση του βιοτικού επιπέδου διαβίωσης να ξεκινάει από το μηδέν.

Πιο συγκεκριμένα, σήμερα (2018) η χώρα επενδύει χωρίς κατοικίες grosso modo €20 δισ. Οι ανάγκες για τη συντήρηση του αντίστοιχου αποθέματος κεφαλαίου ανέρχονται επίσης σε €20 δισ. περίπου. Συνεπώς η επίπτωση των καθαρών επενδύσεων στην παραγωγικότητα, τους πραγματικούς μισθούς και, τελικά, στην ευημερία του πληθυσμού είναι σχεδόν μηδενική, μιας και οι ακαθάριστες επενδύσεις δεν προσθέτουν στην ουσία νέο παραγωγικό δυναμικό στην οικονομία, εάν ληφθούν υπόψη οι αποσβέσεις. Εάν υπάρχει κάποια θετική επίπτωση στην οικονομία, αυτή προέρχεται μόνο από τη υψηλότερη κατά κανόνα παραγωγικότητα του νέου εξοπλισμού που

αναπληρώνει τον αποσυρόμενο εξοπλισμό. Σε καμία περίπτωση, όμως, δεν προστίθεται νέος εξοπλισμός, νέα εργοστάσια, νέες κατασκευές, κλπ.

Βεβαίως, η κατάσταση αυτή διαφοροποιείται σε κλαδικό επίπεδο (Δ02). Στον Πίνακα της 1^{ης} σελίδας, παρουσιάζονται οι καθαρές επενδύσεις σε διάφορους οικονομικούς τομείς, χρησιμοποιώντας μέσα ετήσια στοιχεία της περιόδου 2014-2017 σε τρέχουσες τιμές. Οι καθαρές επενδύσεις, ως σύνολο είναι το αλγεβρικό άθροισμα των κλάδων που έχουν θετικές και αρνητικές καθαρές επενδύσεις. Η εικόνα που αναδεικνύεται από τα στοιχεία είναι μικτή. Οι κλάδοι διεθνώς εμπορεύσιμων αγαθών εμφανίζουν, κατά κανόνα, θετικές καθαρές επενδύσεις, καθώς οι αντίστοιχες εταιρίες του κλάδου δεν θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν τον διεθνή ανταγωνισμό (είτε στις διεθνείς αγορές, είτε στην εγχώρια αγορά), εάν δεν έκαναν επενδύσεις και, ως εκ τούτου, απομειώνονταν το κεφαλαιακό τους απόθεμα. Αντίθετα, στους μη εμπορεύσιμους κλάδους συγκεντρώνονται, κυρίως, οι αρνητικές καθαρές επενδύσεις, χωρίς, όμως, αυτό να ισχύει πάντοτε.

Πιο συγκεκριμένα, οι καθαρές επενδύσεις είναι θετικές κυρίως στη μεταποίηση (όπως αναμένεται), ενώ η εικόνα είναι αποκαρδιωτική στους άλλους σημαντικούς

(Μέσος όρος 2014 – 2017, € εκατ., τρέχουσες τιμές)	Ακαθάριστες επενδύσεις	Αποσβέσεις	Καθαρές επενδύσεις
Σύνολο μεταποίησης	2.777,2	1.973,0	804,2
Τρόφιμα, ποτά, καπνός	551,9	436,8	115,1
Κλωστοϋφαντουργία, ένδυση	8,5	102,4	-93,8
Ξύλο και φελλός	-8,1	27,4	-35,5
Χαρτοποιία	42,4	44,1	-1,7
Εκτυπώσεις	51,8	49,6	2,2
Διύλιση πετρελαίου	953,4	337,9	615,5
Χημικά	87,8	87,6	0,3
Φάρμακα	133,6	104,8	28,8
Πλαστικά	259,8	114,0	145,8
Μη μεταλλικά ορυκτά	86,1	111,7	-25,6
Βασικά μέταλλα	215,2	178,3	36,9
Μεταλλικά προϊόντα	137,4	137,6	-0,2
Η/Υ και ηλεκτρονικά προϊόντα	62,9	47,4	15,5
Ηλεκτρολογικός εξοπλισμός	109,5	59,1	50,4
Μηχανήματα	43,7	45,6	-2,0
Οχήματα	5,8	6,8	-1,0
Λοιπός εξοπλισμός μεταφορών	10,3	20,9	-10,6
Έπιπλα	25,6	50,8	-25,2
Επισκευή και εγκατάσταση μηχανημάτων	0,0	10,5	-10,6

Δ03: Καθαρές επενδύσεις κατά κλάδο στη μεταποίηση, μέσος όρος 2014 - 2017
(Eurostat, 2017)

επιχειρηματικούς κλάδους της ελληνικής οικονομίας, όπως οι μεταφορές και η αποθήκευση (logistics), ο τουρισμός, η ενημέρωση και επικοινωνία, κ.ά. Ειδικότερα **στον τουρισμό**, όχι μόνο στα ξενοδοχεία αλλά και στην εστίαση, συνεχίζεται η υποεπένδυση (αρνητικές καθαρές επενδύσεις). Η τάση αυτή αναμένεται να αναστραφεί στο μέλλον, καθώς υπάρχουν σημαντικές εισροές ξένων κεφαλαίων στον τουρισμό, αλλά και νέες τουριστικές επενδύσεις μεγάλης κλίμακας που, ενώ λίμναζαν μέχρι σήμερα στην αδειοδοτική διαδικασία του δημοσίου, σύντομα θα εισέλθουν σε φάση υλοποίησης.

Επίσης, αποθαρρυντικές είναι και οι επιδόσεις στην **παροχή ηλεκτρικού ρεύματος και φυσικού αερίου και παροχή νερού**. Οι αρνητικές καθαρές επενδύσεις οφείλονται μάλλον στην επενδυτική άπνοια που εδώ και πολλά χρόνια χαρακτηρίζει τις δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμούς, παρά τις επενδύσεις που πραγματοποιούνται από τις ιδιωτικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται, στους επιμέρους κλάδους, σε συνδυασμό με τις περιορισμένες ιδιωτικοποιήσεις, κυρίως στους τομείς τους ηλεκτρισμού και του νερού. Σημειώνεται εν προκειμένω ότι στην ενέργεια κυοφορούνται σημαντικές επενδυτικές εξελίξεις. Καταγράφονται νέες ιδιωτικές επενδύσεις στο φυσικό αέριο όπως έχει ανακοινωθεί, ενώ η ΔΕΗ εισέρχεται

σε μια διαδικασία ιδιωτικοποίησης. Εάν, επιπροσθέτως, απελευθερωθούν, όπως αναμένεται, οι διαδικασίες αδειοδότησης σε νέα μεγάλα έργα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ανεμογεννήτριες, φωτοβολταϊκά, κλπ.), τότε οι επενδύσεις στην ενέργεια θα αποκτήσουν μια νέα ισχυρή δυναμική, και οι ελληνικές επιχειρήσεις θα ενισχύσουν τις επενδύσεις τους στην Ελλάδα αντί να επενδύουν στις ΗΠΑ, για παράδειγμα.

Όσον αφορά ειδικότερα στη **μεταποίηση (Δ03)**, παρατηρείται αυξημένη επενδυτική δραστηριότητα στα καύσιμα (δυσλιστήρια), έναν κατ' εξοχήν εξαγωγικό κλάδο της ελληνικής οικονομίας. Από τους υπόλοιπους κλάδους, ξεχωρίζουν (εμφανίζουν, δηλαδή, θετικές καθαρές επενδύσεις) οι κλάδοι των τροφίμων, των φαρμάκων, των πλαστικών, των βασικών μετάλλων, των ηλεκτρονικών υπολογιστών και ηλεκτρονικών προϊόντων, και, του ηλεκτρολογικού εξοπλισμού, ενώ οι επενδύσεις στους υπόλοιπους κλάδους είναι ανεπαρκείς, καθώς δεν φαίνεται μέχρι σήμερα να αυξάνουν σε καθαρή βάση το παραγωγικό δυναμικό τους. Σημειώνεται, εν προκειμένω, ότι οι επενδύσεις στη μεταποίηση είναι κατ' εξοχήν υψηλής παραγωγικότητας και δημιουργούν καλοπληρωμένες θέσεις εργασίας. Συνεπώς, η οικονομική πολιτική πρέπει να αντιμετωπίσει κατά προτεραιότητα τα

(Μέσος όρος 2014 – 2017, € εκατ., τρέχουσες τιμές)	Ακαθάριστες επενδύσεις	Αποσβέσεις	Καθαρές επενδύσεις
Σύνολο κλάδου μεταφοράς και αποθήκευσης	2.318,1	3.711,1	-1.393,0
Χερσαίες μεταφορές	386,8	938,2	-551,4
Πλωτές μεταφορές	1.851,1	2.549,7	-698,6
Αεροπορικές μεταφορές	4,8	56,0	-51,2
Αποθήκευση	70,6	132,9	-62,3
Ταχυδρομικές και ταχυμεταφορικές δραστηριότητες	4,8	34,4	-29,6

Δ04: Καθαρές επενδύσεις στον κλάδο μεταφοράς και αποθήκευσης, μέσος όρος 2014 - 2017
(Eurostat, 2017)

(Μέσος όρος 2014 – 2017, € εκατ., τρέχουσες τιμές)	Ακαθάριστες επενδύσεις	Αποσβέσεις	Καθαρές επενδύσεις
Σύνολο κλάδου ενημέρωσης και επικοινωνίας	824,5	1.473,7	-649,2
Εκδοτικές δραστηριότητες	137,9	135,3	2,5
Παραγωγή κινηματ/κών ταινιών κλπ	144,2	224,8	-80,7
Τηλεπικοινωνίες	374,1	902,7	-528,6
Δραστηριότητες προγραμματισμού Η/Υ	168,5	210,8	-42,4

Δ05: Καθαρές επενδύσεις στον κλάδο ενημέρωσης και επικοινωνίας, μέσος όρος 2014 - 2017
(Eurostat, 2017)

ειδικότερα θέματα της βιομηχανίας, καθώς τα πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα στην ανάπτυξη είναι ισχυρότερα στη μεταποίηση, εφόσον, βεβαίως, μειωθεί και το υψηλό εισαγωγικό περιεχόμενο σε ορισμένους κλάδους της μεταποίησης.

Στις μεταφορές και την αποθήκευση (Δ04) οι καθαρές επενδύσεις είναι αρνητικές. Η κατάσταση, όμως, είναι ακόμη χειρότερη απ' ό,τι αποτυπώνεται στα στοιχεία του Πίνακα της 1^{ης} σελίδας. Η ΕΛΣΤΑΤ έχει πρόσφατα αναθεωρήσει προς τα κάτω τα στοιχεία εισαγωγών πλοίων (που καταγράφονται και ως επενδύσεις σε μεταφορικό εξοπλισμό). Στο παρελθόν, καταγράφονταν ως εισαγωγές όλες οι εισαγωγές πλοίων με ελληνική σημαία από κατοίκους. Μετά την αναθεώρηση καταγράφονται μόνο οι εισαγωγές πλοίων εφόσον ο κάτοικος έχει την οικονομική κυριότητα. Οι εισαγωγές πλοίων αναθεωρήθηκαν προς τα κάτω, προφανώς διότι ο κάτοικος που έκανε την εισαγωγή δεν είχε και την οικονομική κυριότητα, που προφανώς ανήκε σε Έλληνα μη κάτοικο. Συνεπώς, οι ακαθάριστες επενδύσεις σε μεταφορές και αποθήκευση είναι πολύ μικρότερες των καταγραφόμενων, που σημαίνει ότι και οι καθαρές επενδύσεις είναι ακόμη πιο αρνητικές απ' ό,τι εμφανίζονται στον Πίνακα, ακόμη και αν ληφθεί υπόψη η μείωση των αποσβέσεων που θα αντιστοιχούν σε χαμηλότερα επίπεδα επενδύσεων. Σημειώνεται ότι

πέραν των επενδύσεων σε πλωτές μεταφορές, όλες οι κατηγορίες στον κλάδο αυτό (οι χερσαίες και οι αεροπορικές μεταφορές, η αποθήκευση και οι ταχυδρομικές και ταχυμεταφορικές δραστηριότητες) εμφανίζουν αρνητικές καθαρές επενδύσεις, που δεν προοιωνίζονται ευνοϊκές εξελίξεις στο μέλλον. Αυτό δεν σημαίνει ότι μέσα στους κλάδους αυτούς δεν υπάρχουν επιχειρήσεις που επενδύουν. Οι κλάδοι, όμως, αυτοί, ως σύνολο, προκαλούν προβληματισμό.

Επίσης, όσον αφορά στην **ενημέρωση και επικοινωνία (Δ05)**, όλες οι δραστηριότητες του κλάδου εμφανίζουν χαρακτηριστικά υποεπένδυσης, με τα μεγαλύτερα ελλείμματα να εντοπίζονται στον κλάδο των τηλεπικοινωνιών, τις δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών και την παραγωγή ραδιοηλεκτρονικών προγραμμάτων και κινηματογραφικών ταινιών, με τις εκδοτικές δραστηριότητες μόνο να βρίσκονται σχεδόν σε ισορροπία (θετική αλλά κοντά στο μηδέν οι καθαρές επενδύσεις).

Υποτονική εμφανίζεται και η επενδυτική δραστηριότητα στους **κλάδους υγείας και εκπαίδευσης**, όπου επενδύει και ο δημόσιος και ο ιδιωτικός τομέας. Οι κλάδοι αυτοί είναι κρίσιμης σημασίας για την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας στο μέλλον. Συνδέονται με την ανάπτυξη και τη διατήρηση δεξιοτήτων σε έναν πληθυσμό που στις εργάσιμες ηλικίες μειώνεται δημογραφικά, ενώ στις

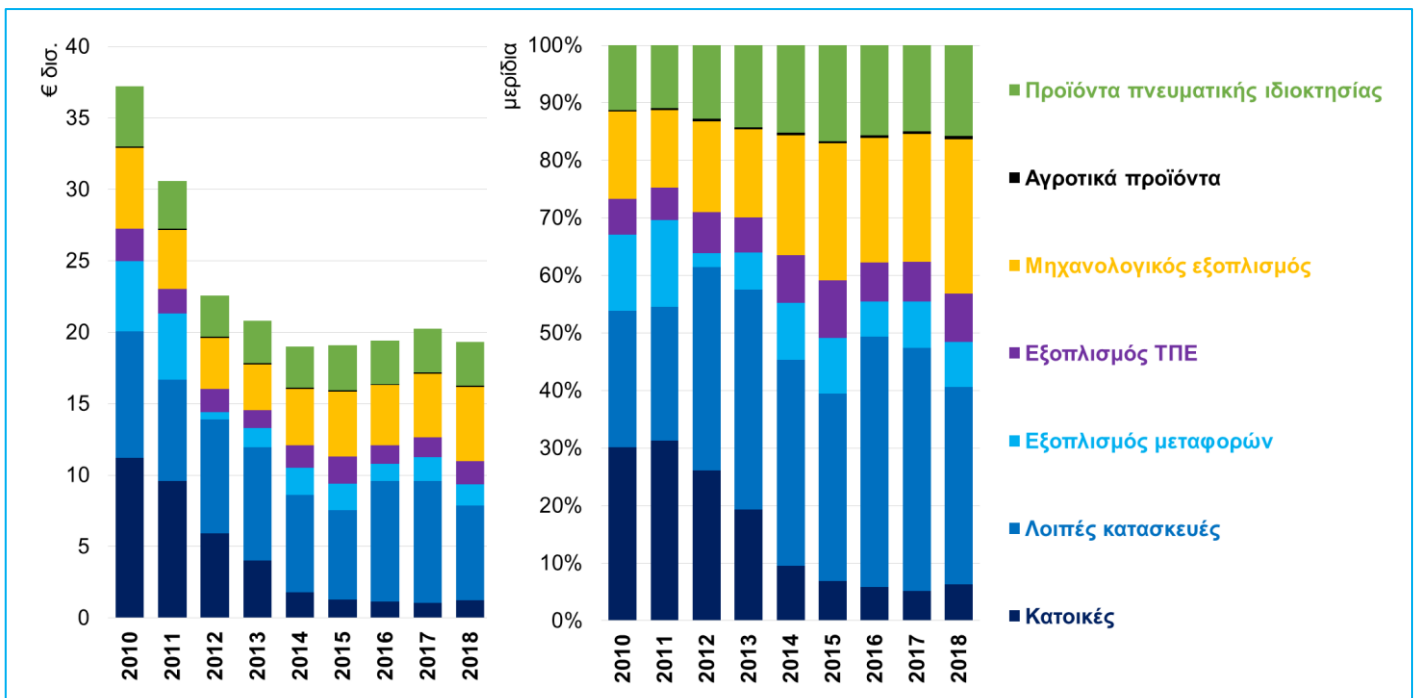

Δ06: Επενδύσεις κατά κατηγορία παγίων
(ΕΛΣΤΑΤ, Q4 2018 και Eurostat)

(€ εκατ., τρέχουσες τιμές)	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Σύνολο	60,5	57,6	49,4	37,2	30,6	22,6	20,8	19,0	19,1	19,4	20,2	19,3
Κατοικίες	25,2	19,6	15,5	11,2	9,6	5,9	4,0	1,8	1,3	1,1	1,0	1,2
Λοιπές κατασκευές	8,9	11,0	11,5	8,8	7,1	8,0	7,9	6,8	6,2	8,4	8,5	6,6
Εξοπλισμός μεταφορών	12,0	10,2	8,2	4,9	4,6	0,5	1,4	1,9	1,8	1,2	1,6	1,5
Εξοπλισμός ΤΠΕ	2,8	3,2	3,0	2,3	1,7	1,6	1,3	1,6	1,9	1,3	1,4	1,6
Μηχανολογικός εξοπλισμός	7,1	9,3	7,1	5,7	4,1	3,6	3,2	3,9	4,5	4,2	4,5	5,2
Αγροτικά προϊόντα	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Προϊόντα πνευματικής ιδιοκτησίας	4,4	4,1	3,9	4,2	3,4	2,9	3,0	2,9	3,2	3,0	3,0	3,1

Σημ.: Στις επενδύσεις σε εξοπλισμό μεταφορών από το 2010 και μετά έχει γίνει προσαρμογή με βάση την αναθεώρηση των στοιχείων για τις εισαγωγές πλοίων (βλ. σχετικό δελτίο τύπου ΕΛΣΤΑΤ [εδώ](#)).

Δ07: Επενδύσεις κατά κατηγορία παγίων (ποσά σε τρέχουσες τιμές)
(ΕΛΣΤΑΤ, Q4 2018 και Eurostat)

Σημ.: Στις επενδύσεις σε εξοπλισμό μεταφορών έχει γίνει προσαρμογή με βάση την αναθεώρηση των στοιχείων για τις εισαγωγές πλοίων (βλ. σχετικό δελτίο τύπου ΕΛΣΤΑΤ [εδώ](#)).

μεγαλύτερες ηλικίες διογκώνεται, προκαλώντας αυξημένες δαπάνες υγείας και μακροχρόνιας φροντίδας. Οι τάσεις αυτές απαιτούν την αύξηση της συμμετοχής του πληθυσμού σε εργάσιμες ηλικίες στο εργατικό δυναμικό της χώρας (κυρίως γυναίκες, με κατάλληλη στήριξη στη βρεφονηπιακή φροντίδα και την υγεία μητέρων και παιδιών), και την αυξημένη δυνατότητα απασχόλησης στους νέους, αλλά και τους ηλικιωμένους που, και έχουν την υγεία τους και το επιθυμούν. Η διατήρηση, λοιπόν, της υγείας και του επιπέδου εκπαίδευσης και κατ' επέκτασης

επαγγελματικής κατάρτισης του πληθυσμού αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της αναπτυξιακής διαδικασίας της χώρας. Στο πλαίσιο αυτό, απαιτούνται μεγαλύτερες επενδύσεις και στην υγεία και την εκπαίδευση, ιδίως σήμερα που οι επερχόμενες τεχνολογικές εξελίξεις δημιουργούν ανάγκες, αλλά και ευκαιρίες, που επιβάλλεται να αξιοποιηθούν. Εν προκειμένω, τα μέτρα στήριξης της οικογένειας που ανακοινώθηκαν είναι προς τη σωστή κατεύθυνση, χωρίς, όμως, να επαρκούν για την αντιμετώπιση των δημογραφικών προκλήσεων.

Τέλος, όσον αφορά ειδικότερα **στις κατοικίες**, η χώρα σήμερα (2018) επενδύει €1,2 δισ. σε κατοικίες, (**Δ06** και **Δ07**), έναντι €25,2 δισ. το 2007 πριν το ξέσπασμα της κρίσης, όταν οι επενδύσεις σε κατοικίες είχαν ανέλθει στο ανώτατο επίπεδο όλων των εποχών. Το αποτέλεσμα της υπερεπένδυσης σε κατοικίες στο παρελθόν είναι ότι οι αντίστοιχες αποσβέσεις σήμερα (2018) είναι υψηλές και ανέρχονται σε €9 δισ. Συνεπώς, υπάρχει ένα απόθεμα κατοικιών που παλιώνει και δεν αναπληρώνεται, προκαλώντας χειροτέρευση της ποιότητας του οικιστικού ιστού της χώρας. Τα μέτρα, λοιπόν, που λαμβάνονται σήμερα για την τόνωση της αγοράς κατοικίας (μείωση ΕΝΦΙΑ, αναστολή της επιβολής ΦΠΑ και του φόρου υπεραξίας στις συναλλαγές ακινήτων, καθώς και η έκπτωση φόρου ίση με 40% της δαπάνης για την αναβάθμιση ακινήτων) είναι προς τη σωστή κατεύθυνση.

Οι κλάδοι της υγείας και της εκπαίδευσης είναι κρίσιμης σημασίας για την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας στο μέλλον. Συνδέονται με την ανάπτυξη και τη διατήρηση δεξιοτήτων σε έναν πληθυσμό που στις εργάσιμες ηλικίες μειώνεται δημογραφικά, ενώ στις μεγαλύτερες ηλικίες διογκώνεται, προκαλώντας αυξημένες δαπάνες υγείας και μακροχρόνιας φροντίδας. Οι τάσεις αυτές απαιτούν την αύξηση της συμμετοχής του πληθυσμού σε εργάσιμες ηλικίες στο εργατικό δυναμικό της χώρας (κυρίως γυναίκες, με κατάλληλη στήριξη στη βρεφονηπιακή φροντίδα και την υγεία μητέρων και παιδιών), και την αυξημένη δυνατότητα απασχόλησης στους νέους, αλλά και τους ηλικιωμένους που, και έχουν την υγεία τους και το επιθυμούν.

Συνεπώς, για ένα αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα (μέχρι οι επενδύσεις σε κατοικίες σε ετήσια βάση να επταπλασιασθούν περίπου), η υπερπροσφορά κατοικιών (που συρρικνώνεται) θα εμποδίζει τις αυξήσεις των αποδόσεων στην αγορά κατοικίας, τουλάχιστον για το σύνολο της αγοράς. Δυστυχώς, αυτές είναι οι συνέπειες της υπερβολικής έμφασης σε κατοικίες την δεκαετία του 2000 και της κρίσης και ύφεσης που ακολούθησε την δεκαετία που διανύουμε. Προφανώς θα υπάρχουν περιοχές όπου η αύξηση των τιμών θα είναι σημαντική, όπως και περιοχές όπου η αύξηση των τιμών θα καθυστερήσει, ή δεν θα έρθει ποτέ. Και, βεβαίως, τίποτα δεν εμποδίζει την αύξηση της προσφοράς σε νέες παραθεριστικές κατοικίες, ή την οικιστική επέκταση σε ορισμένες περιοχές και όχι σε άλλες. Σε κάθε περίπτωση, πάντως, γενικότερα, οι πιέσεις θα είναι ελεγχόμενες, μιας και ο πληθυσμός γερνάει και η ζήτηση για κατοικίες θα κυμαίνεται σε χαμηλά επίπεδα. Από την άλλη μεριά, πολιτικές για την προσέλκυση ξένων στη χώρα, είτε για να αποκτήσουν παραθεριστικές κατοικίες, είτε για να εργασθούν στη χώρα, π.χ. σε ζώνες καινοτομίας, αναγκαστικά θα έχουν μόνο τοπική διάσταση. Με λίγα λόγια, η προσδοκώμενη ανάκαμψη της αγοράς κατοικίας σε εθνικό επίπεδο θα παραμείνει μάλλον υποτονική, λόγω της υπερπροσφοράς κατοικιών και της περιορισμένης ζήτησης, καθιστώντας τα μέτρα που λαμβάνονται για την ανάκαμψη της οικοδομής, άκρως επιθυμητά, και ακόμα πιο αναγκαία από ποτέ.

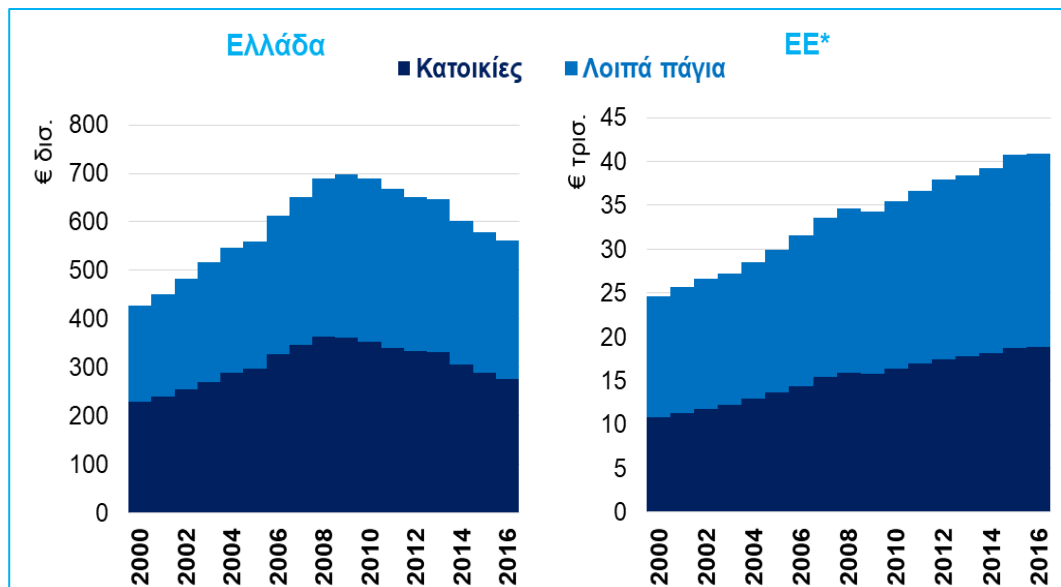
Συμπληρωματικά με τα ανωτέρω, στον πίνακα **Δ08** εμφανίζεται η αναπόσβεστη αξία των παγίων (τιμή κτήσης περιουσιακών στοιχείων μείον συσσωρευμένες αποσβέσεις) κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας σε τρέχουσες τιμές αντικατάστασης για το 2016 (τελευταίο διαθέσιμο στοιχείο). Σε σύνολο €562 δισ. αναπόσβεστης αξίας παγίων στην οικονομία, είναι αποκαρδιωτικό ο κλάδος της κτηματαγοράς (κυρίως κατοικίες) να συμμετέχει με €278 δισ., ή 49% του συνόλου, ενώ ο κλάδος της μεταποίησης μόλις με €24 δισ., ή 4% περίπου του συνόλου και 8,5% περίπου του συνόλου χωρίς τον κλάδο της κτηματαγοράς, όταν ο μέσος όρος στην ΕΕ-28 είναι 7% και 14,4% αντιστοίχως. Στο διάγραμμα **Δ09** εμφανίζεται η διαχρονική εξέλιξη της αναπόσβεστης αξίας των

Δ08: Καθαρή αξία παγίων (αρχική τιμή παγίου μείον συσσωρευμένες αποσβέσεις) σε τρέχον κόστος αντικατάστασης κατά κλάδο (Eurostat, 2016)

(ποσά σε τρέχουσες τιμές αντικατάστασης)	2000			2016		
	Ελλάδα		ΕΕ*	Ελλάδα		ΕΕ*
	€ δισ.	% του συνόλου	% του συνόλου	€ δισ.	% του συνόλου	% του συνόλου
Σύνολο	427,3	100,0%	100,0%	562,4	100,0%	100,0%
Γεωργία	13,1	3,1%	2,5%	15,2	2,7%	2,0%
Ορυχεία, λατομεία	2,4	0,6%	0,9%	2,6	0,5%	0,6%
Μεταποίηση	16,6	3,9%	9,2%	23,5	4,2%	7,3%
Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος και Φ/Α	11,7	2,7%	2,8%	13,4	2,4%	2,8%
Παροχή νερού	5,1	1,2%	2,2%	4,8	0,9%	1,9%
Κατασκευές	4,3	1,0%	2,3%	5,8	1,0%	2,2%
Εμπόριο	11,8	2,8%	3,2%	16,9	3,0%	3,0%
Μεταφορά και αποθήκευση	16,7	3,9%	4,8%	46,5	8,3%	5,3%
Ξενοδοχεία, εστιατόρια	10,4	2,4%	1,2%	10,6	1,9%	1,1%
Ενημέρωση και επικοινωνία	14,5	3,4%	2,4%	15,6	2,8%	2,0%
Τράπεζες, ασφάλειες	2,6	0,6%	2,0%	3,9	0,7%	1,7%
Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	230,8	54,0%	46,3%	277,9	49,4%	49,4%
Επιστημονικά και τεχνικά επαγγέλματα	2,8	0,6%	1,4%	4,0	0,7%	1,6%
Διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες	1,2	0,3%	2,3%	4,3	0,8%	2,5%
Δημόσια διοίκηση, άμυνα	63,1	14,8%	9,4%	88,7	15,8%	8,6%
Υγεία	9,0	2,1%	2,6%	11,1	2,0%	2,6%
Εκπαίδευση	3,2	0,8%	2,8%	5,1	0,9%	2,8%
Τέχνες, διασκέδαση	2,6	0,6%	1,1%	4,1	0,7%	1,2%
Λοιπές υπηρεσίες	5,4	1,3%	0,5%	8,3	1,5%	0,5%

* 21 χώρες για τις οποίες υπάρχουν στοιχεία: Βέλγιο, Τσεχία, Δανία, Γερμανία, Εσθονία, Ιρλανδία, Ελλάδα, Γαλλία, Ιταλία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Ουγγαρία, Ολλανδία, Αυστρία, Πολωνία, Πορτογαλία, Σλοβενία, Σλοβακία, Φινλανδία, Σουηδία, Ην. Βασίλειο.

Δ09: Καθαρή αξία (αρχική τιμή παγίου μείον συσσωρευμένες αποσβέσεις) κατοικιών και λοιπών παγίων (Eurostat, 2016)

* 21 χώρες για τις οποίες υπάρχουν στοιχεία: Βέλγιο, Τσεχία, Δανία, Γερμανία, Εσθονία, Ιρλανδία, Ελλάδα, Γαλλία, Ιταλία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Ουγγαρία, Ολλανδία, Αυστρία, Πολωνία, Πορτογαλία, Σλοβενία, Σλοβακία, Φινλανδία, Σουηδία, Ην. Βασίλειο.

Σημ.: Τα ποσά είναι σε τρέχουσες τιμές αντικατάστασης.

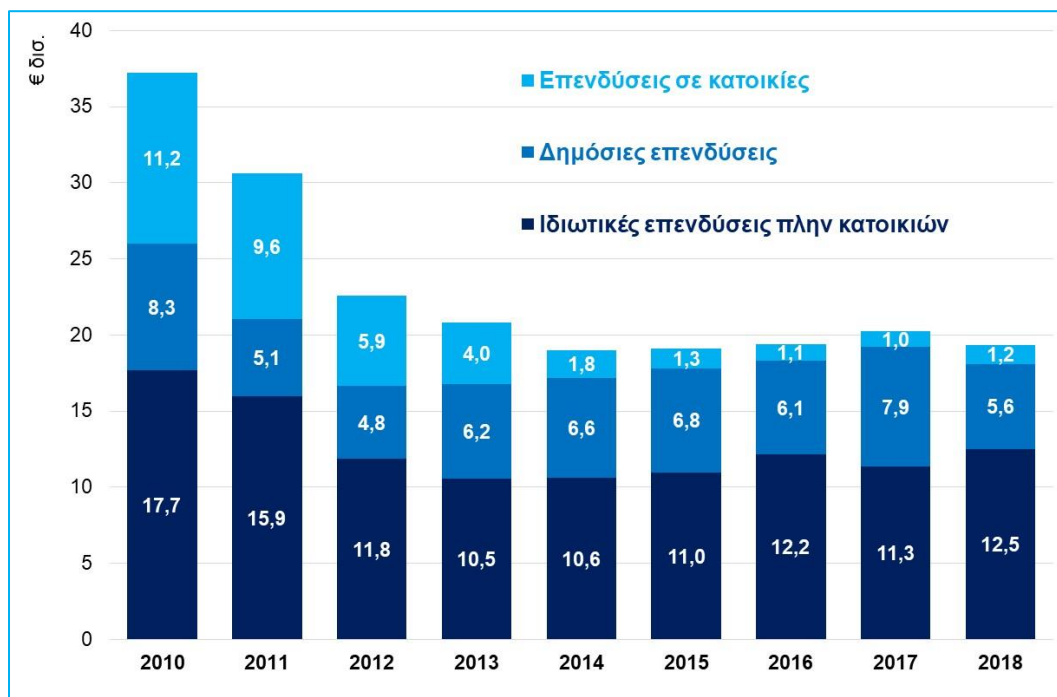
παγίων, καθώς και ειδικότερα εκείνου των κατοικιών, και στην Ελλάδα και στην ΕΕ-28. Είναι εμφανής η μεγάλη έμφαση που δόθηκε στις επενδύσεις σε κατοικίες την τελευταία 20ετία και τη μεγάλη στρέβλωση που έφερε η κρίση, η ύφεση και τα Μνημόνια στην περίπτωση της ελληνικής οικονομίας.

Όπως προαναφέρθηκε, η χώρα μας επενδύει (χωρίς κατοικίες) grosso modo ίσα-ίσα για να συντηρεί τον εξοπλισμό που γερνάει. Αυτό μπορεί να διατηρεί το επίπεδο διαβίωσης του πληθυσμού αλλά δεν το αυξάνει. Προσπάθειες να αυξηθεί το κατά κεφαλήν ΑΕΠ (η παραγωγικότητα της οικονομίας κατ' ουσίαν, και ως εκ τούτου και τα πραγματικά εισοδήματα των απασχολούμενων) είναι μάταιες, εάν δεν αυξάνουν οι ακαθάριστες επενδύσεις πέραν των αναγκών συντήρησης του αποθέματος κεφαλαίου της χώρας. Αλλά ας δούμε πως κατανέμονται τα €20 δισ. περίπου των ακαθάριστων επενδύσεων της χώρας (Δ06, Δ07 και Δ10).

Καταρχάς, λίγο πάνω από €5 δισ. είναι δημόσιες επενδύσεις για υποδομές, η παραγωγικότητα των οποίων είναι μάλλον σχετικά χαμηλή, δεδομένης της σπατάλης πόρων που συχνά συνοδεύει τα έργα του Προϋπολογισμού Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ), κυρίως σε κατασκευές. Από τα €14 δισ. περίπου

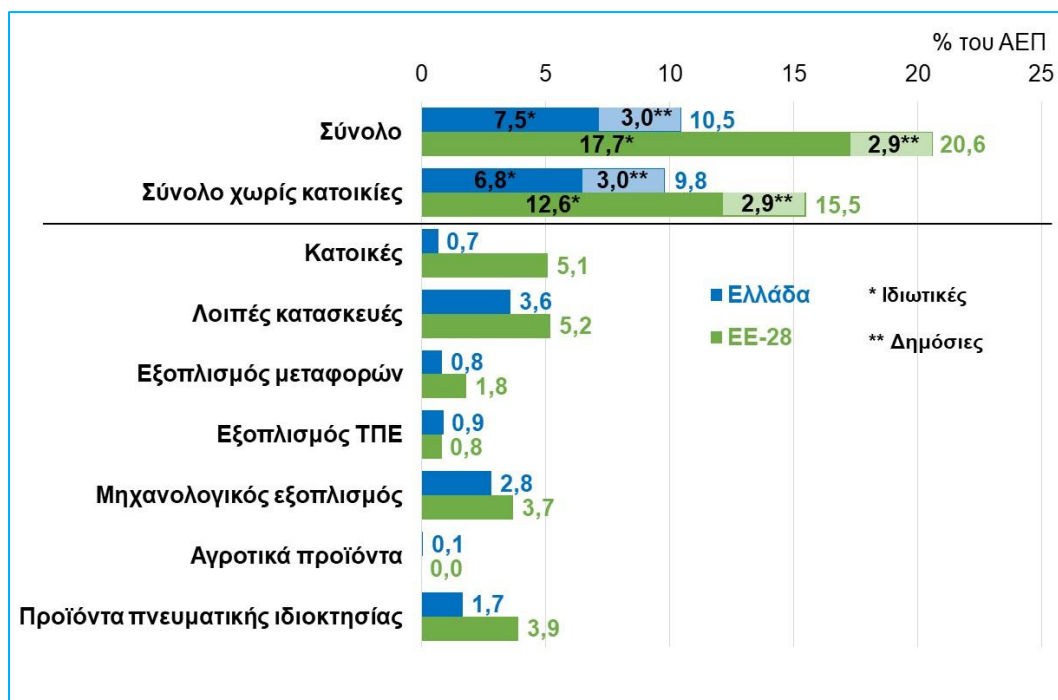
ιδιωτικών επενδύσεων, λίγο πάνω από €1 δισ. είναι επενδύσεις σε κατοικίες. Από τις επιχειρηματικές επενδύσεις των €13 δισ., €5 δισ. περίπου αφορούν σε επενδύσεις μηχανολογικού εξοπλισμού, €1,5 δισ. σε επενδύσεις σε εξοπλισμό τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών, €1,5 δισ. σε μεταφορικό εξοπλισμό, €3 δισ. σε προϊόντα πνευματικής ιδιοκτησίας (έρευνα και ανάπτυξη, αγορά λογισμικού, δικαιώματα χρήσης τεχνολογιών, κ.ο.κ.), με το μεγαλύτερο μέρος των υπολοίπων €2 δισ. να αφορά χονδρικά σε κατασκευές εκτός υποδομών του ΠΔΕ. Σημειώνεται ότι οι επενδύσεις σε προϊόντα πνευματικής ιδιοκτησίας παραμένουν σταθερές σε €3 δισ. τα τελευταία χρόνια, ένδειξη ότι, κατά μέσο όρο, οι τεχνολογικά προηγμένες επενδύσεις είναι υποτονικές.

Οι επενδύσεις σε προϊόντα πνευματικής ιδιοκτησίας παραμένουν σταθερές σε €3 δισ. τα τελευταία χρόνια, ένδειξη ότι, κατά μέσο όρο, οι τεχνολογικά προηγμένες επενδύσεις είναι υποτονικές.

Δ10: Επενδύσεις κατά κατηγορία (ποσά σε τρέχουσες τιμές)
(ΕΛΣΤΑΤ, Q4 2018 και Eurostat)

Σημ.: Στις ιδιωτικές επενδύσεις πλην κατοικιών έχει γίνει προσαρμογή με βάση την αναθεώρηση των στοιχείων για τις εισαγωγές πλοίων (βλ. σχετικό δελτίο τύπου ΕΛΣΤΑΤ [εδώ](#)).

Δ11: Επενδύσεις κατά κατηγορία παγίων ως ποσοστό του ΑΕΠ, 2018
(ΕΛΣΤΑΤ, και Eurostat, 2018)

Σημ.: Στα στοιχεία για την Ελλάδα έχει γίνει προσαρμογή με βάση την αναθεώρηση των στοιχείων για τις εισαγωγές πλοίων (βλ. σχετικό δελτίο τύπου ΕΛΣΤΑΤ [εδώ](#)).

Συνολικά, ως ποσοστό του ΑΕΠ, οι επενδύσεις στην Ελλάδα (10,5%) είναι οι μισές απ' ότι στην ΕΕ-28 (20,5%), αν και, χωρίς κατοικίες, οι επενδύσεις στην Ελλάδα (9,8%) είναι τα 2/3 των επενδύσεων στην ΕΕ-28 (15,5%), μιας και οι επενδύσεις σε κατοικίες στην Ελλάδα έχουν υποχωρήσει, λόγω της κρίσης και της ύφεσης, σε πολύ χαμηλά επίπεδα (0,7% του ΑΕΠ) σε σχέση με τις αντίστοιχες επενδύσεις στην ΕΕ-28 (5,1% του ΑΕΠ, Δ11). Το τελευταίο στοιχείο, ότι οι επενδύσεις σε κατοικίες στην ΕΕ-28 είναι περίπου το 25% των συνολικών επενδύσεων (και 30% στη Γερμανία) ίσως εξηγεί και την αδυναμία της Ευρωπαϊκής Ένωσης να ξεφύγει από τους χαμηλούς ρυθμούς ανάπτυξης του 1% έως 1,5%. Σημειώνεται ότι στις ΗΠΑ, το αντίστοιχο ποσοστό είναι μόλις 18%, έχοντας αυξηθεί κατά 5 π.μ. από το 2011 και μετά. Σημειώνεται ότι το 2009, η Ελλάδα είχε το δεύτερο υψηλότερο ποσοστό επενδύσεων σε κατοικίες στο σύνολο των επενδύσεων (31,5%) έναντι της πρώτης Ισπανίας (33,5%), εξαιρουμένης της Κύπρου (41,6%). Το 2018, στην Ελλάδα οι επενδύσεις σε κατοικίες ανέρχονται στο 6% του συνόλου των επενδύσεων (το χαμηλότερο ποσοστό στην ΕΕ-28), με την Ιρλανδία να ακολουθεί με 10% περίπου (και 6% την τριετία 2015-2017), έχοντας υποστεί και αυτή μεγάλη πτώση των υπερβολικών επενδύσεων σε κατοικίες, που είχαν

οδηγήσει τις τράπεζες σε κατάρρευση και τη χώρα σε Μνημόνια διάσωσης, όπως και στην Ελλάδα (Δ12).

Το γεγονός ότι οι επενδύσεις σε κατοικίες στην ΕΕ-28 είναι περίπου το 25% των συνολικών επενδύσεων (και 30% στη Γερμανία) ίσως εξηγεί και την αδυναμία της Ευρωπαϊκής Ένωσης να ξεφύγει από τους χαμηλούς ρυθμούς ανάπτυξης του 1% έως 1,5%. Σημειώνεται ότι στις ΗΠΑ, το αντίστοιχο ποσοστό είναι μόλις 18%, έχοντας αυξηθεί κατά 5 π.μ. από το 2011 και μετά.

Δ12: Επενδύσεις σε κατοικίες ως ποσοστό του συνόλου των επενδύσεων σε πάγια
(Eurostat και ΟΟΣΑ, 2018)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ΕΕ-28	25,4%	24,8%	24,2%	23,8%	23,6%	23,6%	22,8%	23,6%	24,1%	24,6%
Βέλγιο	27,2%	28,0%	25,9%	26,1%	25,8%	25,8%	25,3%	25,2%	24,9%	24,7%
Βουλγαρία	16,7%	12,1%	10,7%	8,0%	8,1%	7,5%	6,7%	14,6%	15,6%	15,6%
Τσεχία	13,9%	15,0%	13,9%	14,2%	13,0%	13,4%	13,5%	14,8%	15,7%	15,7%
Δανία	20,7%	20,4%	23,8%	21,7%	19,4%	20,1%	20,2%	20,4%	22,2%	21,6%
Γερμανία	27,0%	26,8%	27,7%	28,9%	29,4%	29,6%	28,9%	29,6%	29,3%	29,7%
Εσθονία	13,7%	12,5%	10,4%	10,1%	12,3%	15,1%	17,2%	19,4%	17,5%	18,5%
Ιρλανδία	22,1%	17,1%	11,9%	7,4%	8,4%	8,6%	6,0%	5,0%	6,6%	10,4%
Ελλάδα	31,5%	28,2%	30,3%	24,5%	18,3%	8,8%	6,4%	5,3%	4,5%	6,0%
Ισπανία	33,5%	30,2%	26,9%	25,0%	22,2%	23,7%	22,4%	24,3%	26,0%	27,1%
Γαλλία	28,4%	28,5%	28,4%	27,8%	27,8%	27,7%	27,3%	27,3%	28,0%	28,0%
Κροατία	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Ιταλία	28,0%	28,0%	26,8%	27,4%	28,1%	26,7%	25,7%	25,1%	24,7%	24,7%
Κύπρος	41,6%	36,4%	33,0%	32,8%	28,7%	35,1%	32,3%	27,6%	28,7%	36,6%
Λετονία	10,7%	8,5%	8,5%	8,9%	9,6%	11,3%	11,1%	10,6%	8,9%	9,8%
Λιθουανία	18,3%	12,4%	10,7%	11,2%	11,7%	13,2%	14,4%	15,5%	13,9%	14,0%
Λουξεμβούργο	19,2%	16,5%	15,7%	15,7%	18,4%	18,8%	17,0%	17,6%	16,9%	19,8%
Ουγγαρία	18,2%	15,3%	11,3%	10,5%	8,8%	8,7%	9,8%	12,3%	12,4%	11,9%
Μάλτα	23,5%	16,1%	19,0%	16,5%	15,1%	14,1%	11,4%	14,8%	22,7%	27,2%
Ολλανδία	26,4%	23,7%	21,0%	18,9%	16,5%	17,5%	15,8%	20,6%	22,2%	23,5%
Αυστρία	19,4%	20,1%	19,5%	19,0%	18,8%	18,9%	18,8%	18,4%	18,6%	18,6%
Πολωνία	16,0%	15,6%	14,7%	16,0%	15,7%	15,4%	12,7%	13,3%	12,5%	12,2%
Πορτογαλία	19,2%	17,6%	17,7%	18,6%	16,7%	16,5%	15,8%	16,7%	16,9%	18,1%
Ρουμανία	10,7%	11,2%	10,0%	11,2%	9,8%	10,0%	9,8%	11,2%	18,7%	...
Σλοβενία	15,8%	14,8%	13,9%	13,3%	12,1%	11,3%	11,4%	11,9%	11,5%	10,9%
Σλοβακία	13,9%	11,6%	9,9%	10,9%	13,0%	11,0%	9,4%	13,0%	12,8%	12,3%
Φινλανδία	23,0%	27,7%	28,2%	28,2%	28,1%	27,0%	27,4%	28,2%	28,7%	30,1%
Σουηδία	14,6%	16,2%	17,1%	15,1%	16,1%	18,0%	19,6%	21,7%	22,6%	20,9%
Ην. Βασίλειο	19,7%	19,9%	20,2%	19,2%	20,0%	20,8%	21,3%	22,5%	23,5%	24,0%
ΗΠΑ	14,4%	13,7%	13,0%	13,5%	15,2%	15,6%	16,9%	18,3%	18,8%	18,3%

Το πρότυπο κατανομής των επενδύσεων κατά είδος, γενικότερα, απέχει παρασάγγας από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Συγκεκριμένα, στην ΕΕ-28, οι επενδύσεις σε μηχανολογικό εξοπλισμό και σε προϊόντα πνευματικής ιδιοκτησίας ανέρχονται σε 3,7% και 3,9% αντιστοίχως του ΑΕΠ, όταν στην Ελλάδα οι ανωτέρω κατηγορίες διαμορφώνονται σε 2,8% και 1,7% αντιστοίχως του ΑΕΠ. Επίσης, στον εξοπλισμό μεταφορών (όπου τα στοιχεία της Ελλάδας έχουν διορθωθεί με βάση την αναθεώρηση των στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ για τις εισαγωγές πλοίων), οι επενδύσεις στην Ελλάδα (0,8% του ΑΕΠ) υπολείπονται σημαντικά των επενδύσεων στην ΕΕ-28 (1,8%), ιδίως εάν ληφθεί υπόψιν ότι ένα μεγάλο τμήμα των επενδύσεων στην Ελλάδα αφορά σε εισαγωγές αυτοκινήτων για τις ανάγκες του τουρισμού.

Τέλος, στις επενδύσεις σε εξοπλισμό τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ), τα μεγέθη είναι σχεδόν ισοδύναμα (0,8% του ΑΕΠ στην Ελλάδα και 0,9% του ΑΕΠ στην ΕΕ-28), πράγμα που σημαίνει ότι σε επενδύσεις σε hardware Η/Υ, δίκτυα τηλεπικοινωνιών, κεραίες, κλπ., η διάρθρωση της οικονομίας, που είναι αρκετά διαφορετική από την ΕΕ-28 ως σύνολο, δημιουργεί τις ίδιες ανάγκες σε τέτοιου είδους επενδύσεις, ίσως επειδή έχει καθυστερήσει ο τεχνολογικός εκσυγχρονισμός της παραγωγικής βάσης στην Ελλάδα. Σημειώνεται ότι δεν υπάρχει κλαδική ανάλυση των επενδύσεων σε εξοπλισμό ΤΠΕ για την Ελλάδα. Στις περισσότερες άλλες χώρες, όπου υπάρχει ανάλυση, οι κλάδοι που επενδύουν περισσότερο σε ΤΠΕ είναι η μεταποίηση, η ενημέρωση και επικοινωνία, οι τράπεζες, το εμπόριο, και η

Δ13: Ποσοστιαία κατανομή επενδύσεων σε εξοπλισμό ΤΠΕ κατά κλάδο στην ΕΕ* (Eurostat, 2017)

	2017
Σύνολο	100,0%
Γεωργία	0,5%
Ορυχεία	0,2%
Μεταποίηση	12,0%
Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, Φ/Α	3,0%
Παροχή νερού	1,5%
Κατασκευές	1,9%
Εμπόριο	6,7%
Μεταφορές και αποθήκευση	3,9%
Ξενοδοχεία, εστιατόρια	1,6%
Ενημέρωση και επικοινωνία	28,7%
Τράπεζες, ασφάλειες	8,2%
Αγορά ακινήτων	1,6%
Επαγγελματικές υπηρεσίες	12,1%
Δημόσια διοίκηση, άμυνα, υγεία, εκπαίδευση	14,5%
Τέχνες, διασκέδαση, λοιπές υπηρεσίες	2,3%

* 15 χώρες για τις οποίες υπάρχουν στοιχεία: Τσεχία, Εσθονία, Ιρλανδία, Γαλλία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Ολλανδία, Αυστρία, Ρουμανία, Σλοβενία, Σλοβακία, Φινλανδία, Σουηδία, Ην. Βασίλειο.

δημόσια διοίκηση (Δ13). Σημειώνεται ότι στην Ελλάδα το 8% των επενδύσεων της κατευθύνεται σε επενδύσεις ΤΠΕ έναντι 4% περίπου στην Ευρώπη (δεν υπάρχουν στοιχεία για όλες τις χώρες της ΕΕ-28) και 6,3% στις ΗΠΑ (Δ14). Το υψηλό αυτό ποσοστό για την Ελλάδα είναι απότοκο της χαμηλής συμμετοχής σε άλλες κατηγορίες επενδύσεων. Σε κάθε περίπτωση, η έμφαση σε επενδύσεις ΤΠΕ υποδηλώνει ότι γίνονται σημαντικές προσπάθειες να εκσυγχρονισθεί (να μηχανογραφηθεί, παλαιότερα, να ψηφιοποιηθεί σήμερα) ένα μεγάλο μέρος του παραγωγικού δυναμικού της χώρας. Με τις τηλεπικοινωνίες να επενδύουν στα πιο σύγχρονα δίκτυα για να επιβιώσουν, χωρίς όμως οι επενδύσεις τους να επαρκούν, όπως προαναφέρθηκε, οι περισσότεροι κλάδοι της οικονομίας καταφεύγουν κυρίως σε hardware Η/Υ (κουτιά), και όχι σε προϊόντα

Δ14: Επενδύσεις σε εξοπλισμό ΤΠΕ ως ποσοστό του συνόλου των επενδύσεων σε πάγια (Eurostat και ΟΟΣΑ, 2018)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ΕΕ-28	3,6%	3,7%	3,8%	3,9%	3,8%	3,8%	3,9%	3,9%	3,8%	3,8%
Βέλγιο	5,6%	6,1%	5,7%	5,7%	5,5%	5,5%	5,4%	5,7%	5,8%	...
Βουλγαρία	2,9%	5,0%	7,4%	3,5%	3,4%	2,9%	0,9%	1,2%	1,0%	...
Τσεχία	6,3%	6,9%	7,1%	7,0%	7,2%	7,1%	7,9%	7,3%	7,2%	6,1%
Δανία	4,2%	4,7%	5,5%	5,5%	5,1%	4,7%	5,1%	4,6%	...	...
Γερμανία	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Εσθονία	5,4%	7,5%	5,7%	6,0%	6,3%	6,1%	4,7%	4,8%	7,6%	6,9%
Ιρλανδία	3,3%	3,9%	7,0%	5,1%	5,5%	4,4%	3,0%	2,2%	2,4%	3,5%
Ελλάδα	6,0%	5,8%	5,4%	6,7%	5,7%	7,6%	9,4%	6,2%	6,0%	8,0%
Ισπανία	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Γαλλία	1,9%	2,0%	1,9%	2,0%	1,8%	1,9%	2,1%	2,1%	2,2%	2,0%
Κροατία	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Ιταλία	3,1%	3,7%	3,7%	3,8%	3,9%	4,0%	4,4%	4,2%	4,2%	4,0%
Κύπρος	4,3%	4,4%	4,3%	4,0%	4,1%	3,5%	3,3%	1,9%	1,9%	2,4%
Λετονία	...	...	...	...	...	...	...	6,5%	...	...
Λιθουανία	6,3%	8,4%	7,9%	8,0%	6,1%	5,2%	5,5%	5,8%	6,3%	6,5%
Λουξεμβούργο	4,9%	4,7%	4,5%	4,6%	5,0%	4,9%	4,3%	5,1%	6,2%	...
Ουγγαρία	...	...	...	2,7%	2,7%	2,4%	2,7%	2,8%	3,2%	...
Μάλτα	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Ολλανδία	3,7%	3,8%	4,0%	4,3%	4,3%	4,4%	3,9%	5,3%	3,4%	3,2%
Αυστρία	5,2%	5,8%	5,5%	5,6%	5,0%	4,6%	5,4%	5,3%	5,3%	5,3%
Πολωνία	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Πορτογαλία	5,2%	5,3%	5,1%	5,4%	5,6%	5,9%	6,1%	5,4%	...	...
Ρουμανία	6,8%	4,8%	3,1%	2,6%	5,1%	7,2%	3,2%	4,8%	6,2%	...
Σλοβενία	3,9%	4,4%	4,9%	4,3%	4,0%	3,7%	4,6%	4,8%	4,8%	4,8%
Σλοβακία	5,6%	5,1%	3,3%	3,0%	2,1%	2,7%	3,1%	2,7%	2,2%	2,1%
Φινλανδία	2,4%	2,3%	2,4%	2,4%	2,2%	2,4%	2,8%	2,7%	2,6%	2,4%
Σουηδία	5,7%	5,1%	4,8%	4,8%	5,2%	5,2%	5,1%	4,9%	4,5%	4,4%
Ην. Βασίλειο	4,6%	4,9%	4,9%	4,7%	4,7%	4,3%	3,9%	3,8%	4,0%	4,3%
ΗΠΑ	7,0%	7,7%	7,2%	6,9%	6,8%	6,4%	6,3%	6,1%	6,3%	...

πνευματικής ιδιοκτησίας όπως λογισμικό, δικαιώματα χρήσης τεχνολογίας, κλπ. (συστήματα), σε μια ιδιότυπη προσπάθεια εκσυγχρονισμού.

Συμπερασματικά, ο μετασχηματισμός της ελληνικής οικονομίας προς ένα τεχνολογικά προηγμένο εξωστρεφές παραγωγικό πρότυπο, απαιτεί μέτρα πολιτικής στήριξης των συγκεκριμένων επενδύσεων όπου η χώρα μας εμφανίζει ελλείμματα, είτε στην κατανομή πόρων του ΕΣΠΑ είτε στα κριτήρια ενίσχυσης των ιδιωτικών επενδύσεων στον Αναπτυξιακό Νόμο, είτε με φορολογικά κίνητρα οριζόντιας εφαρμογής για τεχνολογικά προηγμένες επενδύσεις, και βεβαίως με μέτρα που βελτιώνουν την διαρθρωτική ανταγωνιστικότητα της ελληνικής βιομηχανίας.

Ο μετασχηματισμός της ελληνικής οικονομίας προς ένα τεχνολογικά προηγμένο εξωστρεφές παραγωγικό πρότυπο, απαιτεί μέτρα πολιτικής στήριξης των συγκεκριμένων επενδύσεων όπου η χώρα μας εμφανίζει ελλείμματα, είτε στην κατανομή πόρων του ΕΣΠΑ είτε στα κριτήρια ενίσχυσης των ιδιωτικών επενδύσεων στον Αναπτυξιακό Νόμο, είτε με φορολογικά κίνητρα οριζόντιας εφαρμογής για τεχνολογικά προηγμένες επενδύσεις, και βεβαίως με μέτρα που βελτιώνουν την διαρθρωτική ανταγωνιστικότητα της ελληνικής βιομηχανίας.

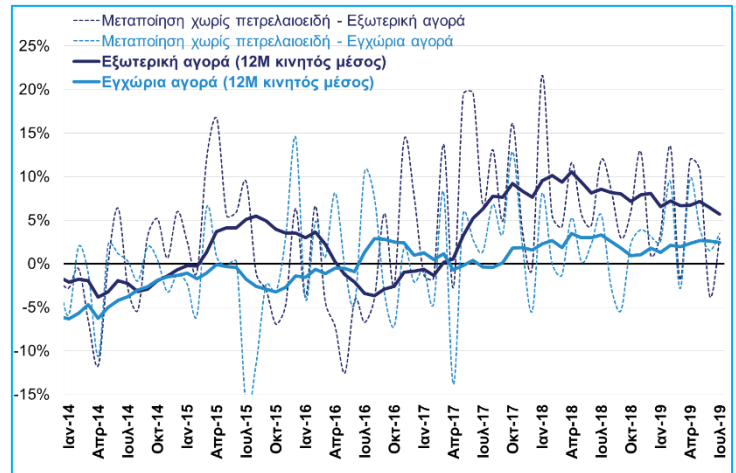

Οικονομικές εξελίξεις

Μεταποίηση: Άνοδο +3,5% σημείωσε ο κύκλος εργασιών στη μεταποίηση πλην πετρελαιοειδών τον Ιούλιο του 2019 (επιπλέον αύξησης +7,4% τον Ιούλιο του 2018), έπειτα από οριακή κάμψη (-0,6%) τον προηγούμενο μήνα. Η αύξηση προήλθε κυρίως από την εγχώρια αγορά (+3,5%), ενώ και στην εξωτερική αγορά οι πωλήσεις κινήθηκαν θετικά (+3%), έπειτα από πτώση -3,7% τον προηγούμενο μήνα (**Δ15**).

Συνολικά, κατά το διάστημα Ιαν – Ιουλ 2019, οι πωλήσεις της μεταποίησης πλην πετρελαιοειδών εμφανίζουν άνοδο +4,3%, επιπλέον αύξησης +4,6% το αντίστοιχο διάστημα του 2018. Στους περισσότερους κλάδους καταγράφονται θετικές μεταβολές, ιδίως στα φάρμακα (+22,2%), τον καπνό (+21,3%), τα ηλεκτρονικά προϊόντα και Η/Υ (+24,4%), τα οχήματα (+23,2%) και τα τρόφιμα (+2,1%). Κατά το ίδιο διάστημα, ο γενικός δείκτης κύκλου εργασιών στη βιομηχανία (περιλαμβανομένων των ορυχείων και του κλάδου διύλισης πετρελαίου) σημείωσε άνοδο κατά +1,2%, επιπλέον αύξησης +9,7% κατά το ίδιο διάστημα το 2018 (**Δ16**).

Δ15: Εξέλιξη του κύκλου εργασιών στη μεταποίηση (ΕΛΣΤΑΤ, Ιουλ. 2019)

Τόσο οι πωλήσεις στην εγχώρια αγορά, όσο και οι εξαγωγές, αν και εξακολουθούν να κινούνται σε θετικό έδαφος, παρουσιάζουν μικρή επιβράδυνση από τις αρχές του 2019 (**Δ15**), ακολουθώντας τη σχετική κάμψη των προσδοκιών στη βιομηχανία κατά το ίδιο διάστημα. Σημειώνεται, ωστόσο, ότι ο Δείκτης Υπευθύνων Προμηθειών (PMI) τον Αύγουστο του 2019 διαμορφώθηκε στις 54,9 μονάδες από 54,6 τον

	Ιούλιος		Ιαν – Ιουλ	
	2018	2019	2018	2019
Γενικός δείκτης	16,6%	4,3%	9,7%	1,2%
Ορυχεία	29,4%	-22,4%	12,7%	-4,2%
Μεταποίηση	16,4%	4,7%	9,6%	1,3%
Πετρελαιοειδή	36,8%	6,9%	19,3%	-3,8%
Μεταποίηση χωρίς πετρελαιοειδή	7,4%	3,5%	4,6%	4,3%
Τρόφιμα	5,8%	2,9%	1,4%	2,1%
Ποτά	3,0%	12,0%	5,1%	2,5%
Καπνός	-1,9%	34,4%	-1,4%	21,3%
Κλωστοϋφαντουργικές ύλες	-2,8%	6,9%	0,5%	-2,7%
Είδη ένδυσης	2,8%	-5,3%	0,5%	-1,8%
Δέρματα - είδη υπόδησης	-19,3%	-1,5%	-13,8%	-12,2%
Ξύλο και φελλός	6,1%	7,6%	2,9%	0,7%
Χαρτί και προϊόντα από χαρτί	12,6%	2,6%	9,2%	2,3%
Εκτυπώσεις	-1,6%	6,6%	2,7%	0,2%
Χημικά προϊόντα	13,8%	0,7%	4,9%	5,6%
Φάρμακα	12,9%	28,1%	12,8%	22,2%
Πλαστικά	6,4%	7,7%	2,4%	3,4%
Μη μεταλλικά ορυκτά	-1,2%	8,5%	0,3%	5,8%
Βασικά μέταλλα	30,0%	-14,3%	20,4%	-2,4%
Μεταλλικά προϊόντα	15,6%	0,3%	4,4%	2,8%
Ηλεκτρονικοί υπολογιστές	27,5%	38,7%	15,7%	24,4%
Ηλεκτρολογικός εξοπλισμός	20,5%	-4,0%	9,5%	8,2%
Μηχανήματα και είδη εξοπλισμού	1,5%	8,0%	8,4%	0,5%
Μηχανοκίνητα οχήματα	-28,4%	13,9%	-3,0%	23,2%
Λοιπός εξοπλισμός μεταφορών	-7,3%	0,2%	2,7%	-1,1%
Έπιπλα	3,0%	12,2%	13,6%	-1,3%
Άλλες μεταποιητικές δραστηριότητες	3,3%	4,1%	-0,1%	3,3%
Επισκευή και εγκατάσταση μηχανημάτων	-2,5%	2,3%	3,1%	2,4%

Δ16: Μεταβολή κύκλου εργασιών στη βιομηχανία (ΕΛΣΤΑΤ, Ιουλ. 2019)

προηγούμενο μήνα παραμένοντας για 27^ο συνεχόμενο μήνα πάνω από το όριο των 50 μονάδων (όριο μηδενικής μεταβολής). Σύμφωνα με τα στοιχεία του δείκτη, οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για τον ρυθμό αύξησης της παραγωγής και των νέων παραγγελιών βελτιώθηκαν, δημιουργώντας προσδοκίες για ανάκτηση της δυναμικής της μεταποιητικής παραγωγής και των πωλήσεων το επόμενο διάστημα.

Ισοζύγιο πληρωμών: Παρά την ανάκαμψη των εξαγωγών τον Ιούλιο του 2019 (+6,8% εξαιρουμένων των καυσίμων και των πλοίων), το έλλειμμα του ισοζυγίου αγαθών αυξήθηκε κατά €184 εκατ., καθώς οι εισαγωγές αυξήθηκαν με ταχύτερο ρυθμό (+7,1% εξαιρουμένων των καυσίμων και των πλοίων). Αντίθετα, το ισοζύγιο υπηρεσιών βελτιώθηκε κατά €281 εκατ. κυρίως λόγω της ανόδου των τουριστικών εισπράξεων κατά +11,1% (βλ. αναλυτικά παρακάτω). Επίσης, οι εισπράξεις από μεταφορές αυξήθηκαν κατά +5%, ως αποτέλεσμα κυρίως της αύξησης των εισπράξεων από θαλάσσιες μεταφορές, ενώ το ισοζύγιο λοιπών υπηρεσιών επιδεινώθηκε.

Συνολικά, κατά το διάστημα Ιαν – Ιουλ 2019, οι εξαγωγές χωρίς καύσιμα και πλοία σημείωσαν άνοδο +5% και οι αντίστοιχες εισαγωγές κατά +5,8%. Την ίδια ώρα, το ισοζύγιο καυσίμων επιδεινώθηκε, με αποτέλεσμα το έλλειμμα στο συνολικό ισοζύγιο αγαθών να διογκωθεί κατά €1,05 δισ. σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 2018, φτάνοντας τα -€13,6 δισ. Η διόγκωση του ελλείμματος του ισοζυγίου

αγαθών αντισταθμίστηκε από τη βελτίωση του ισοζυγίου υπηρεσιών κατά €1,7 δισ. Ειδικότερα, οι τουριστικές εισπράξεις αυξήθηκαν κατά +13,6%, οι εισπράξεις από μεταφορές κατά +6,9% και από λοιπές υπηρεσίες κατά +0,4%. Συνολικά, το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και κεφαλαίων βελτιώθηκε, καθώς το έλλειμμα περιορίστηκε κατά €793 εκατ. (**Δ17**).

Τουρισμός: Σύμφωνα με τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, ο τουρισμός συνεχίζει να επιδεικνύει αξιοσημείωτες επιδόσεις το 2019, με τις εισπράξεις να εμφανίζουν άνοδο +13,6% κατά το διάστημα Ιαν – Ιουλ 2019. Η αύξηση των ταξιδιωτικών εισπράξεων οφείλεται κυρίως στην αύξηση της μέσης δαπάνης ανά ταξίδι (+13,1%), καθώς οι αφίξεις αυξήθηκαν μόνο κατά +0,6% (**Δ18**). Σύμφωνα με [εκτιμήσεις του ΣΕΤΕ](#), η τάση που διαμορφώνεται κατά το 1^ο εξάμηνο είναι η μείωση των αφίξεων από αγορές χαμηλής δαπάνης (χώρες Βαλκανίων, χώρες ΕΕ εκτός Ευρωζώνης) και η αύξηση των αφίξεων από αγορές υψηλής δαπάνης (χώρες εκτός ΕΕ). Παράλληλα, ενώ οι αφίξεις από τις χώρες Ευρωζώνης παραμένουν ουσιαστικά αμετάβλητες, τα έσοδα από τις χώρες αυτές παρουσιάζουν σημαντική αύξηση, η οποία οφείλεται πιθανώς σε αύξηση της Μέσης Διάρκειας Παραμονής.

Ειδικότερα, κατά το διάστημα Ιαν – Ιουλ 2019 οι συνολικές τουριστικές εισπράξεις ανήλθαν σε €9,2 δισ. (+13,6%). Η εξέλιξη αυτή οφείλεται στην αύξηση κατά +12,0% των εισπράξεων από κατοίκους των χωρών

	(€ εκατ.)		%Δ	Ιούλιος		%Δ
	2018	2019		2018	2019	
Ισοζύγιο αγαθών	-12.561,7	-13.611,2	8,4%	-1.825,1	-2.009,4	10,1%
Εξαγωγές χωρίς καύσιμα και πλοία	13.013,5	13.663,4	5,0%	1.997,0	2.132,4	6,8%
Εξαγωγές καυσίμων	5.698,4	5.532,7	-2,9%	857,8	897,0	4,6%
Εισαγωγές χωρίς καύσιμα και πλοία	22.823,7	24.156,5	5,8%	3.477,4	3.725,0	7,1%
Εισαγωγές καυσίμων	8.407,1	8.535,2	1,5%	1.204,5	1.299,0	7,8%
Εισαγωγές πλοίων	158,3	167,9	6,1%	5,1	18,4	261,4%
Εισπράξεις από υπηρεσίες	19.719,2	21.460,1	8,8%	5.222,1	5.660,2	8,4%
Τουρισμός	8.057,1	9.154,3	13,6%	3.280,3	3.645,3	11,1%
Μεταφορές	9.117,4	9.750,0	6,9%	1.540,2	1.616,9	5,0%
Άλλες υπηρεσίες	2.544,7	2.555,8	0,4%	401,6	397,9	-0,9%
Εισροές από ΕΕ	1.072,6	1.957,3	82,5%	60,5	46,2	-23,6%
Τρέχουσες	836,8	1.503,7	79,7%	60,1	45,4	-24,4%
Κεφαλαιακές	235,9	453,6	92,3%	0,4	0,8	97,8%
Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών*	-3.195,8	-2.402,4	-24,8%	1.322,2	1.262,3	-4,5%

* Περιλαμβάνονται οι κεφαλαιακές μεταβιβάσεις

**Δ17: Βασικά μεγέθη
ισοζυγίου
τρεχουσών
συναλλαγών
(Τράπεζα της
Ελλάδος, Ιουλ. 2019)**

της ΕΕ-28, οι οποίες διαμορφώθηκαν στα €6,2 δισ. και στην αύξηση κατά +17,9% των εισπράξεων από κατοίκους των χωρών εκτός της ΕΕ-28, οι οποίες διαμορφώθηκαν στα €2,7 δισ. Από τις χώρες εκτός της ΕΕ-28, άνοδο κατά +12,1% παρουσίασαν οι εισπράξεις από τις ΗΠΑ, ενώ οι εισπράξεις από τη Ρωσία μειώθηκαν κατά -7,9% (Δ19).

Αναφορικά με τις αφίξεις, κατά το διάστημα Ιαν – Ιουλ 2019 παρουσίασαν άνοδο κατά +0,6% και διαμορφώθηκαν σε 15,1 χιλ., έναντι 15 χιλ. την αντίστοιχη περίοδο του 2018. Οι αφίξεις από τις χώρες της ΕΕ-28 ανήλθαν σε 10,4 χιλ., παρουσιάζοντας μείωση κατά -1,8% σε σύγκριση με το αντίστοιχο διάστημα του 2018, ενώ οι αφίξεις από τις χώρες εκτός της ΕΕ-28 αυξήθηκαν κατά +6,1% και ανήλθαν σε 4,7 χιλ. Από τις χώρες εκτός της ΕΕ-28, οι αφίξεις από τις ΗΠΑ αυξήθηκαν κατά +6,2% ενώ από τη Ρωσία μειώθηκαν κατά -6,6% (Δ20).

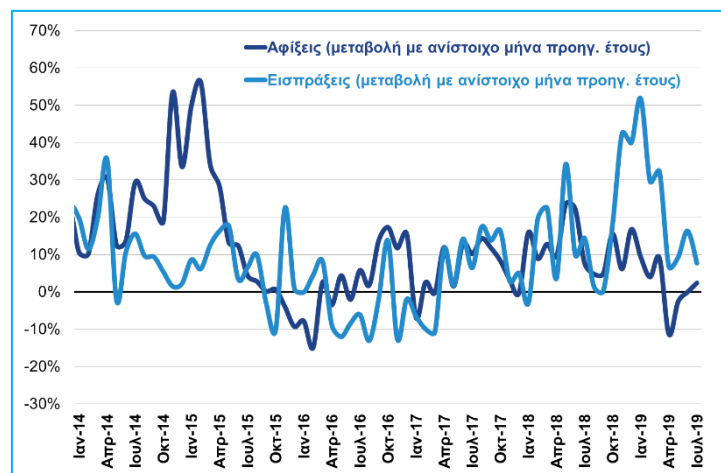
Παράλληλα, σύμφωνα με [στοιχεία του ΙΝΣΕΤΕ](#), την περίοδο Ιαν – Ιουλ 2019, καταγράφηκαν 11,9 εκατ. διεθνείς αεροπορικές αφίξεις παρουσιάζοντας αύξηση +3,4%. Η Αθήνα την εξεταζόμενη περίοδο καταγράφει αύξηση +11,2% και τα περιφερειακά αεροδρόμια +0,5% χιλ.

Αγορά εργασίας: Σε 16,9% υποχώρησε το ποσοστό ανεργίας το 2^ο τρίμηνο του 2019, από 19,2% το προηγούμενο τρίμηνο και 19% το 2^ο τρίμηνο του 2018. Ειδικότερα, σε σύγκριση με το 2^ο τρίμηνο του 2018, ο αριθμός των ανέργων μειώθηκε κατά -101 χιλ., οι απασχολούμενοι αυξήθηκαν κατά +96 χιλ., το εργατικό δυναμικό περιορίστηκε κατά -4,9 χιλ. και ο μη ενεργός πληθυσμός μειώθηκε κατά -31,7 χιλ.

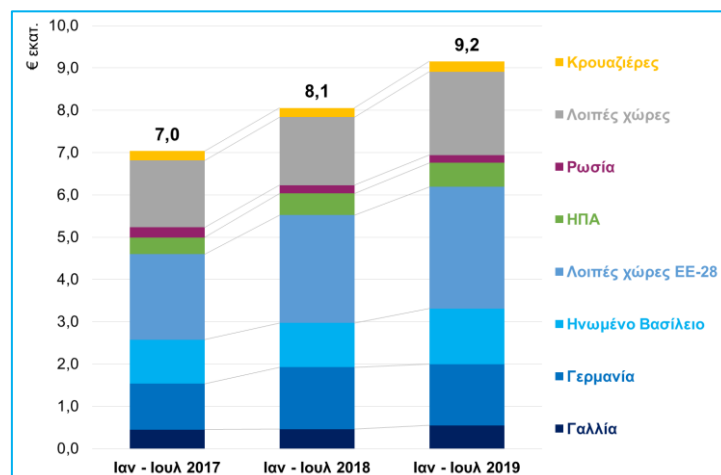
Πιο αναλυτικά, από τα στοιχεία της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού της ΕΛΣΤΑΤ προκύπτει ότι:

- Οι δύο βασικοί λόγοι που σταμάτησαν οι άνεργοι να εργάζονται είναι είτε γιατί η εργασία τους ήταν περιορισμένης διάρκειας και τελείωσε (26,4%), είτε γιατί απολύθηκαν (24,2%). Το μεγαλύτερο ποσοστό των ανέργων εργαζόταν στον κλάδο του εμπορίου (19,4%). Σε ό,τι αφορά στο επάγγελμα της προηγούμενης εργασίας τους, το μεγαλύτερο ποσοστό (30,5%) απασχολούνταν στην παροχή

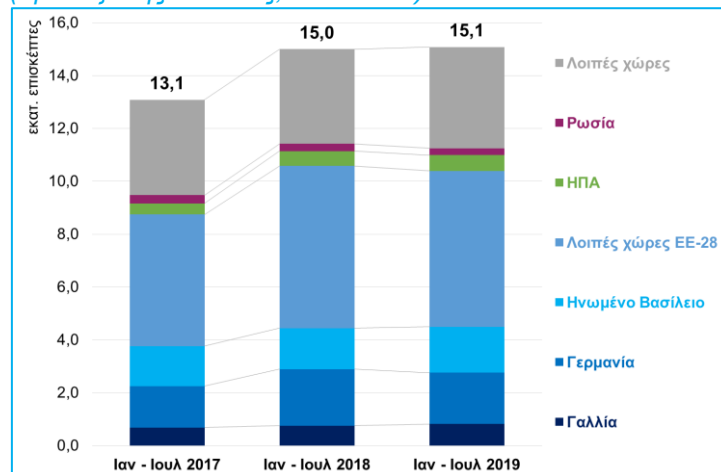
Δ18: Ταξιδιωτικές εισπράξεις και αφίξεις (Τράπεζα της Ελλάδος, Ιουλ. 2019)

Δ19: Ταξιδιωτικές εισπράξεις ανά χώρα (Τράπεζα της Ελλάδος, Ιουλ. 2019)

Δ20: Αφίξεις ανά χώρα (Τράπεζα της Ελλάδος, Ιουλ. 2019)

υπηρεσιών ή ως πωλητές. Το ποσοστό των ανέργων που δεν έχουν εργαστεί στο παρελθόν (νέοι άνεργοι) είναι 19,5%.

- Το ποσοστό των μακροχρόνια ανέργων (που αναζητούν εργασία για ένα έτος ή περισσότερο) ανήλθε σε 70,8%, έναντι 64,9% το προηγούμενο τρίμηνο και 72,1% το 2^ο τρίμηνο του 2018.
- Το 91,5% των ανέργων αναζητεί εργασία ως μισθωτός με πλήρη απασχόληση.
- Στις γυναίκες το ποσοστό ανεργίας (20,9%) παραμένει σημαντικά υψηλότερο από εκείνο στους άνδρες (13,7%).
- Ηλικιακά, τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας καταγράφονται στις ομάδες 15-19 ετών (41,5%) και 20-24 ετών (32,7%). Ενθαρρυντικό στοιχείο πάντως αποτελεί η σταδιακή υποχώρηση των ποσοστών αυτών (48,9% και 37,5% αντίστοιχα το 2^ο τρίμηνο του 2018).
- Σε περιφερειακό επίπεδο, τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας καταγράφονται στη Δυτική Μακεδονία (24,6%), τη Δυτική Ελλάδα (23,9%) και την Κεντρική Μακεδονία (19,6%).
- Το ποσοστό της μερικής απασχόλησης ανέρχεται σε 9,1% (έναντι 9,4% το 2^ο τρίμηνο του 2018), ενώ το ποσοστό των ατόμων με προσωρινή εργασία σε 9,1% (έναντι 8,3% το 2^ο τρίμηνο του 2018).

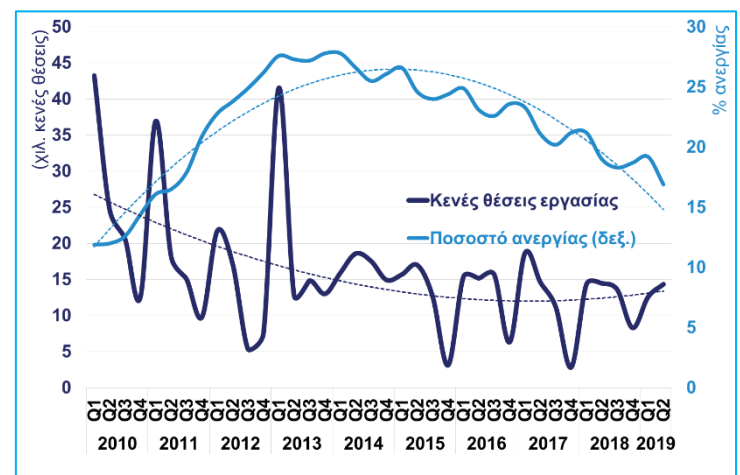
Παράλληλα, από τα αποτελέσματα της έρευνας κενών θέσεων εργασίας προκύπτει ότι οι κενές θέσεις το 2^ο τρίμηνο του 2019 ανήλθαν σε 14,3 χιλ., παρουσιάζοντας μείωση κατά -0,9% σε σύγκριση με το 2^ο τρίμηνο του 2018. Τα στοιχεία αυτά προκύπτουν από δειγματοληπτική έρευνα σε επιχειρήσεις και αναφέρονται σε θέσεις που έχουν πρόσφατα δημιουργηθεί ή δεν είναι κατειλημμένες, ή πρόκειται να κενωθούν προσεχώς, και τις οποίες ο εργοδότης προτίθεται να καλύψει με νέες προσλήψεις και έχει ήδη προβεί σε ενέργειες για να βρεθεί ο κατάλληλος υποψήφιος. Από το 2017 παρατηρείται αντιστροφή την μείωσης των κενών θέσεων και διαμορφώνεται μια ελαφρά ανοδική τάση, γεγονός το οποίο αποτελεί θετική ένδειξη για την πορεία της απασχόλησης το επόμενο διάστημα ([Δ21](#)).

Σε κάθε περίπτωση, από τα στοιχεία της έρευνας κενών θέσεων, σε συνδυασμό με τα στοιχεία της

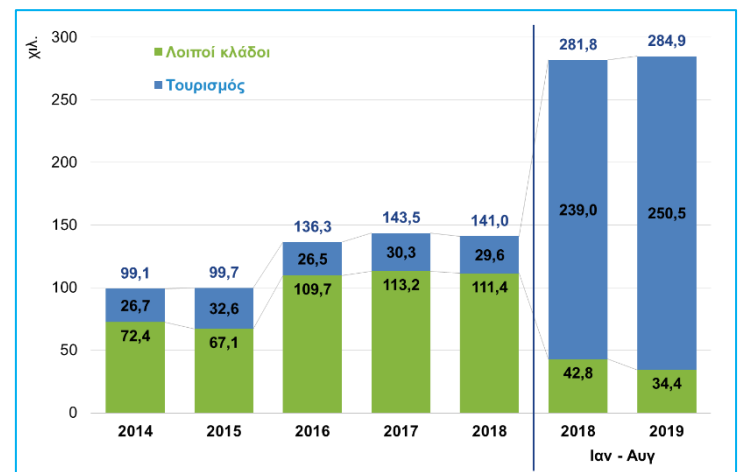
έρευνας εργατικού δυναμικού, υπολογίζεται ότι σε κάθε κενή θέση εργασίας αντιστοιχούν 56 περίπου άνεργοι το 2^ο τρίμηνο του 2019, έναντι 63 το 2^ο τρίμηνο του 2018 και 69 το 2^ο τρίμηνο του 2017.

Επιπρόσθετα, σύμφωνα με τα στοιχεία του συστήματος ΕΡΓΑΝΗ, οι καθαρές προσλήψεις κατά το διάστημα Ιαν – Αυγ 2019, ανήλθαν σε 284,9 χιλ. (έναντι 281,8 χιλ. το αντίστοιχο διάστημα το 2018), εκ των οποίων οι 251 χιλ. στον τουρισμό. Ειδικότερα, τον Αύγουστο του 2019 οι καθαρές προσλήψεις ανήλθαν σε 3,1 χιλ. (έναντι -7,7 χιλ. τον Αύγουστο του 2018), αποτελώντας την καλύτερη επίδοση για τον μήνα Αύγουστο από το 2013 ([Δ22](#)).

Δ21: Αριθμός κενών θέσεων εργασίας και ποσοστό ανεργίας (ΕΛΣΤΑΤ, Β' 3μηνο 2019)

Δ22: Καθαρές προσλήψεις σε θέσεις μισθωτής εργασίας (ΕΡΓΑΝΗ, Αυγ. 2019)

Οικονομικά μεγέθη μελών ΣΕΒ

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ

€325 δισ.

69% συνόλου*

ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ

€61 δισ.

51% συνόλου*

ΠΩΛΗΣΕΙΣ

€66 δισ.

46% συνόλου*

ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ ΚΕΡΔΗ

€4,0 δισ.**

41% συνόλου**

ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ

197.000

10% συνόλου
ασφαλισμένων
στον ΕΦΚΑ

ΜΙΣΘΟΙ

€4,9 δισ.

18% συνόλου***

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ
ΕΙΣΦΟΡΕΣ

€2,1 δισ.

23% συνόλου***

ΦΟΡΟΣ ΕΠΙ ΚΕΡΔΩΝ

€1,1 δισ.

27% συνόλου****

* 21.075 δημοσιευμένοι ισολογισμοί χρήσης 2017 που περιλαμβάνονται στη βάση της ICAP

** σύνολο κερδών κερδοφόρων επιχειρήσεων

*** % επί του συνόλου τακτικών αποδοχών (χωρίς bonus και υπερωρίες)/ασφαλιστικών εισφορών ασφαλισμένων στον ΕΦΚΑ

**** % επί του συνόλου εσόδων από φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων

Πηγή: ICAP, Hellastat, Υπουργείο Οικονομικών, ΕΦΚΑ, ΕΛΣΤΑΤ

Όραμα

Οραματιζόμαστε την Ελλάδα ως τη χώρα, που κάθε πολίτης του κόσμου θα θέλει και θα μπορεί να επισκεφθεί, να ζήσει και να επενδύσει. Οραματιζόμαστε μια ανοιχτή, κοινωνικά υπεύθυνη και οικονομικά φιλελεύθερη χώρα-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που προτάσσει την ισχυρή ανάπτυξη ως παράγοντα κοινωνικής συνοχής. Θέλουμε μια Ελλάδα δυναμικό κέντρο της ευρωπαϊκής περιφέρειας, με στέρεους θεσμούς, ελκυστικό κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον, που προάγει τις εξαγωγές, την καινοτομία επιχειρηματικότητα, την παραγωγή και τις ποιοτικές υπηρεσίες, τη βιώσιμη ανάπτυξη, τη γνώση, τη συνοχή, τις ίσες ευκαιρίες και το κράτος δικαίου.

Αποστολή

Ηγεσία & Γνώση

Ο ΣΕΒ διαδραματίζει ηγετικό ρόλο στον μετασχηματισμό της Ελλάδας σε μια παραγωγική, εξωστρεφή και ανταγωνιστική οικονομία, ως ανεξάρτητος και υπεύθυνος εκπρόσωπος της ιδιωτικής οικονομίας.

Κοινωνικός Εταίρος

Ο ΣΕΒ, ως κοινωνικός εταίρος που πιστεύει στη λειτουργία των θεσμών, προωθεί στα αρμόδια όργανα της Πολιτείας και της Ε.Ε. τις απόψεις και θέσεις της επιχειρηματικής κοινότητας.

Ισχυρός Εκπρόσωπος

Ο ΣΕΒ διαμορφώνει θέσεις, αναλύσεις και προτάσεις πολιτικής για την οικονομία, τη βιομηχανία, την καινοτομία, την απασχόληση, την παιδεία και τις εργασιακές δεξιότητες, τον κοινωνικό διάλογο, τη βιώσιμη ανάπτυξη, την εταιρική υπευθυνότητα.

Φορέας Δικτύωσης

Ο ΣΕΒ δικτυώνει τα μέλη του μεταξύ τους & με τα κέντρα αποφάσεων (εγχώρια και διεθνή), με στόχο τη δημιουργία προστιθέμενης αξίας.

Σύγχρονες Επιχειρήσεις, Σύγχρονη Ελλάδα

ΣΕΒ σύνδεσμος επιχειρήσεων
και βιομηχανιών

Ξενοφώντος 5, 105 57 Αθήνα

Τ: 211 5006 000

F: 210 3222 929

E: info@sev.org.gr

www.sev.org.gr

SEV Hellenic Federation
of Enterprises

168, Avenue de Cortenbergh

B-1000 Bruxelles

T: +32 (0) 2 662 26 85

E: kdiamantouros@sev.org.gr

ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΤΕ ΜΑΣ
ΣΤΑ ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ